

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

S t a n o v i s k o

Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky k Návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2003

Ú v o d

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) v zmysle § 5 ods. 1 zákona NR SR č. 39/1993 Z.z. o NKÚ SR v znení neskorších predpisov vypracoval stanovisko k Návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2003 z hľadiska dodržiavania

- zákona č. 750/2002 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2003,
- zákona NR SR č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,
- ďalších zákonov a predpisov súvisiacich s hospodárením s prostriedkami štátneho rozpočtu a nakladania s majetkom štátu.

NKÚ SR v stanovisku hodnotí

- náležitosti Návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2003,
- súhrnné výsledky rozpočtového hospodárenia,
- príjmy a výdavky štátneho rozpočtu,
- financovanie schodku štátneho rozpočtu,
- štátne fondy,
- štátne aktíva a štátne pasíva,
- schodok verejnej správy a stav verejného dlhu v roku 2003.

Stanovisko sa opiera o kontrolné poznatky NKÚ SR za rozpočtový rok 2003 v jednotlivých rozpočtových kapitolách, štátnych fondoch, Národnej banke Slovenska (ďalej len „NBS“), výrok audítora k účtovnej závierke NBS k 31. 12. 2003, údaje a informácie poskytnuté Štatistickým úradom SR.

1 Náležitosti Návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2003

NKÚ SR konštatuje, že predložený Návrh štátneho záverečného účtu SR za rok 2003 (ďalej len „ŠZÚ SR“), v súlade s § 50 ods. 8 zákona NR SR č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“), obsahuje:

- *údaje o príjmoch a výdavkoch verejného rozpočtu,*
- *bilanciu financovania schodku štátneho rozpočtu a štátneho dlhu,*
- *bilanciu štátnych aktív a štátnych pasív,*
- *prehľad o stave a vývoji dlhu verejného rozpočtu,*
- *údaje o aktívach a pasívach verejného rozpočtu,*
- *prehľad o poskytnutých návratných finančných výpomociach a o poskytnutých štátnych zárukách podľa príjemcov,*
- *prehľad o použití rozpočtových rezerv,*
- *prehľad o poskytnutých úľavách podľa osobitného predpisu.*

ŠZÚ SR obsahuje, okrem zákonom vymedzených náležitostí, aj zhodnotenie výsledku hospodárenia zložiek verejnej správy podľa metodiky ESA95, prehľad o prijatých a realizovaných štátnych zárukách a súhrnnú správu o výsledkoch finančnej kontroly a vnútorného auditu.

2 Súhrnné výsledky rozpočtového hospodárenia

Vývoj slovenskej ekonomiky v priebehu roka 2003 bol úzko spojený

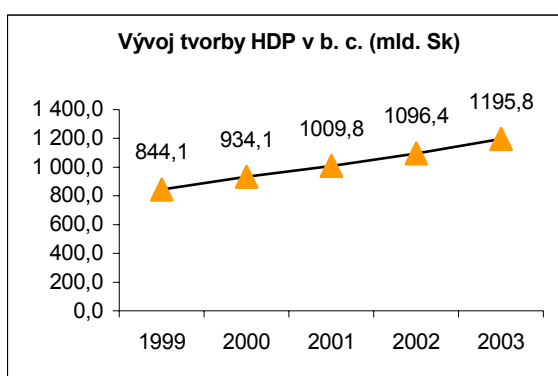
- s uplatnením viacerých zákonov podmieňujúcich udržanie ekonomicky prijateľného deficitu verejných financií, ktorých prerokovanie vláda SR spojila s prerokovaním a schvaľovaním návrhu štátneho rozpočtu SR na rok 2003 (ďalej len „ŠR SR“),
- s realizáciou systémových opatrení a štrukturálnych reforiem zameraných na ozdravenie, konsolidáciu a elimináciu rizík verejných financií najmä v sociálnom systéme, v politike zamestnanosti a trhu práce a na stabilizáciu verejného dlhu,
- so zlepšovaním podnikateľského prostredia, konkurencieschopnosti a s narastaním záujmu zahraničných investorov, čo viedlo k ďalšiemu posilneniu ratingu SR.

Vykázaný makroekonomický vývoj slovenskej ekonomiky v roku 2003 bol podľa predbežného odhadu Štatistického úradu SR (ďalej len „ŠÚ SR“) v hlavných ukazovateľoch lepší v porovnaní s predpokladmi, z ktorých sa vychádzalo pri tvorbe návrhu ŠR SR na rok 2003, čo dokumentuje nasledovná tabuľka:

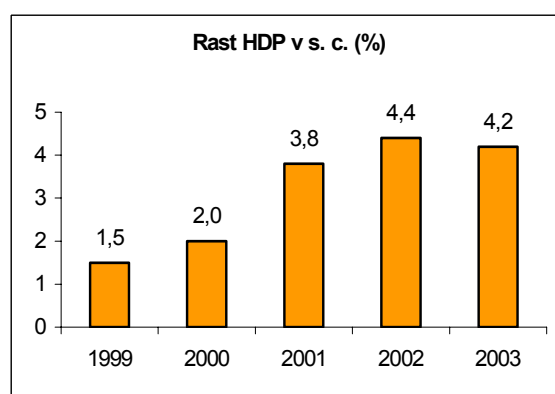
Ukazovateľ	ŠR SR na rok 2003	Skutočnosť v roku 2003	Rozdiel (b - a)
	a	b	c
Hrubý domáci produkt v bežných cenách (mld. Sk)	1 155,4	1 195,8	+ 40,4
Rast hrubého domáceho produktu v stálych cenách (%)	3,7	4,2	+ 0,5
Priemerná ročná miera inflácie (%)	8,8	8,5	- 0,3
Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti (%)	18,3	17,4	- 0,9

Zdroj: Návrh ŠR SR na rok 2003, ŠÚ SR

Vývoj tvorby hrubého domáceho produktu (ďalej len „HDP“) v bežných cenách (ďalej len „b. c.“) a jeho ročné tempo rastu v stálych cenách (ďalej len „s. c.“) v rokoch 1999 - 2003 dokumentujú nasledovné grafy:

Zdroj: ŠÚ SR

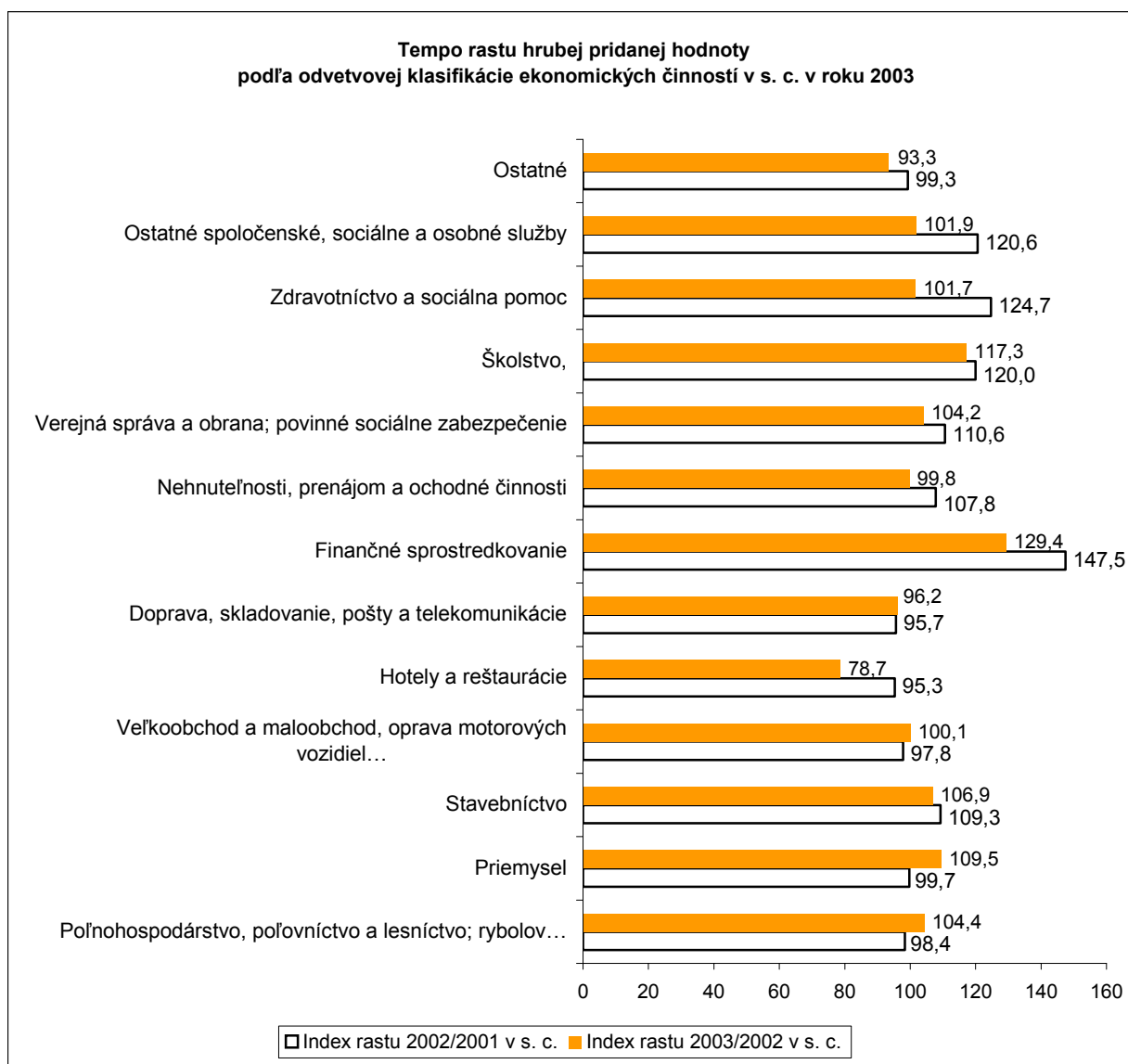
Zdroj: ŠÚ SR

Objem HDP v roku 2003 v s. c. pri medziročnom poklese o 0,2 percentuálneho bodu (ďalej len „p. b.“) reálne vzrástol o 4,2 % v s. c. na 1 195,8 mld. Sk v b. c., čo je v porovnaní s rokom 2002 zvýšenie o 9,1 % v b. c.

NKÚ SR na základe údajov o vývoji HDP v roku 2003 konštatuje, že slovenská ekonomika si udržala vysoké tempo rastu a jej dynamika je porovnateľná s rokom 2002, a to aj napriek miernemu medziročnému spomaleniu o 0,2 p. b. Tento pozitívny výsledok má svoj základ hlavne v uplatnení tovarov domácich výrobcov na zahraničných trhoch napriek posilňovaniu výmenného kurzu slovenskej koruny.

Z hľadiska spotreby rast HDP v roku 2003 bol ovplyvnený predovšetkým rastom zahraničného dopytu výrobkov a služieb o 22,6 % v s. c. na 933,2 mld. Sk v b. c., ktorý dokázal prevážiť aj medziročný pokles domáceho dopytu o 2,3 % v s. c. na 1 219,7 mld. Sk v b. c. Dovoz výrobkov a služieb vzrástol o 13,8 % v s. c. na 951,1 mld. Sk v b. c. Čistý vývoz tvorený rozdielom dovozu a vývozu výrobkov a služieb dosiahol úroveň 8,8 % v s. c.

Z produkčného pohľadu tvorba HDP v roku 2003 súvisela s medziročným zvýšením pridanej hodnoty o 5 % na 1 087,2 mld. Sk pri poklese podielu medzispotreby na produkcii o 0,2 p. b. na 61,9 %. Porovnanie tempa rastu hrubej pridanej hodnoty v rokoch 2002 a 2003 dokumentuje nasledovný graf:

Zdroj: ŠÚ SR

Vyššia tvorba HDP v s. c. súvisela najmä s rastom pridanej hodnoty vo finančnom sprostredkovaní o 29,4 %, v školstve o 17,3 %, priemysle o 9,5 %, stavebníctve o 6,9 % a pôdohospodárstve o 4,4 %. Naopak úroveň rastu pridanej hodnoty roku 2003 sa nedosiahla v hoteloch a reštauráciách o 21,3 % a v doprave, poštách a telekomunikáciách o 3,8 %.

Na nižšiu dynamiku domáceho dopytu v roku 2003, napriek pozitívnemu vývoju na trhu práce, prílevu zahraničného kapitálu a transformácii verejnej správy mali rozhodujúci vplyv:

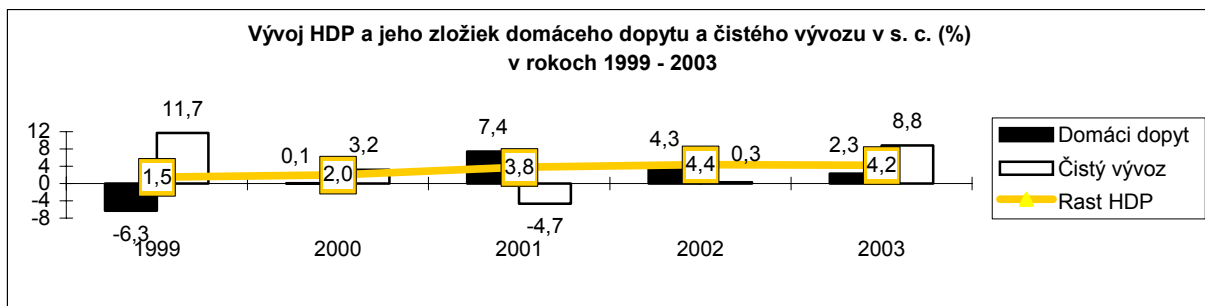
- medziročný pokles konečnej spotreby domácností o 0,6 % v s. c. na 667,5 mld. Sk v b. c., ktorý spôsobila hlavne reštriktívna fiškálna politika štátu s následkom poklesu priemernej reálnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve o 2,0 %, úspor a celkovej ekonomickej situácie obyvateľstva v dôsledku zvýšenia regulovaných cien, zmeny dolnej sadzby dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) a zvýšenia spotrebných daní,

- nízka tvorba hrubého fixného kapitálu, ktorá medziročne poklesla o 1,2 % v s. c. na 308,4 mld. Sk v b. c., a to predovšetkým v dôsledku toho, že za celý rok neprišlo

k oživeniu investícií, čo sa prejavilo v znížení tvorby nových fixných aktív o 0,7 % v s. c. na 320,5 mld. Sk v b. c. a úbytku použitého dlhodobého majetku o 7,4 % v s. c. na 35,3 mld. Sk v b. c.,

- výrazný úbytok stavu zásob o 6,4 mld. Sk v b. c., čo predstavuje medziročne pokles o 1,2 % v s. c., s čím okrem lepšieho hospodárenia so zásobami súvisí aj vykupovanie zásob najmä stavebných materiálov v dôsledku zvýšenia sadzby DPH zo 14 % na 19 %.

Rast celkového domáceho dopytu podporil v roku 2003 napriek medziročnému spomaleniu o 1,8 p. b. iba rast konečnej spotreby verejnej správy o 2,9 % v s. c. na 139,6 mld. Sk v b. c., a to v dôsledku rastu cien netrhových služieb a uvoľnenia čerpania prostriedkov pre štátne organizácie v závere roka. V dôsledku toho spotreba v 4. štvrtroku vzrástla o 10,4 %. V konečnej spotrebe verejnej správy sú však zahrnuté aj také výdavky verejných financií, ktoré ju ovplyvňovali neštandardným spôsobom, ako napríklad úhrada dlhov lekárniam. Spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich prevažne domácnostiam v roku 2003 vzrástla o 11,9 % v s. c. na 10,6 mld. Sk v b. c.

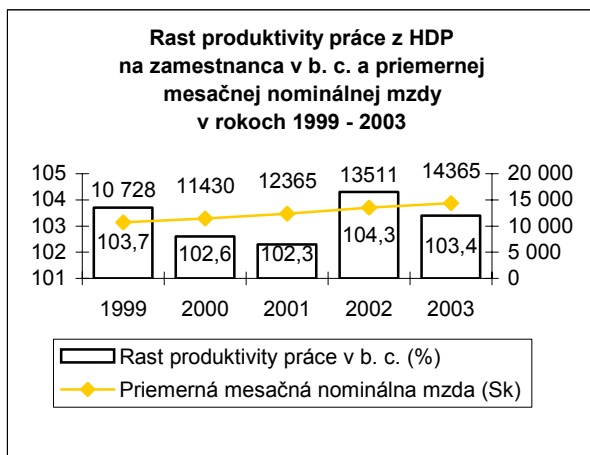

Zdroj: ŠÚ SR

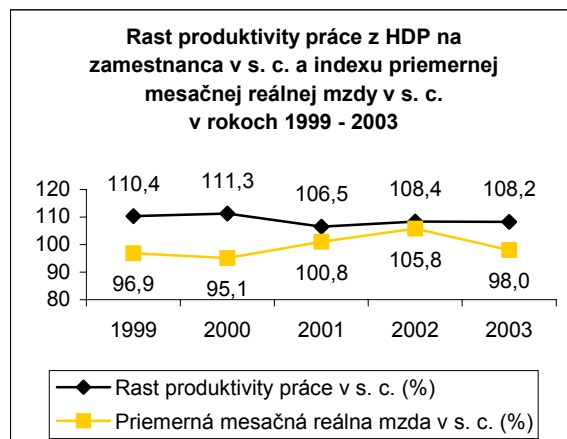
Podľa výberového zisťovania pracovných síl sa počet nezamestnaných v priemere za rok 2003 medziročne znížil o 5,7 % na 459,2 tis. osôb. Priemerná miera nezamestnanosti sa medziročne znížila o 1,1 p. b. na 17,4 %. Počet pracujúcich sa medziročne zvýšil o 1,8 % na 2 164,6 tis. osôb. Priemerný počet zamestnancov v národnom hospodárstve sa medziročne zvýšil o 0,8 % na 2 025,0 tis. osôb. Na pozitívny vývoj zamestnanosti v roku 2003 mala rozhodujúci vplyv rastúca výkonnosť slovenskej ekonomiky spojená s tvorbou nových pracovných príležitostí.

Priemerná reálna mesačná mzda zamestnanca za národné hospodárstvo (ďalej len „reálna mzda“) v roku 2003 pri medziročnom poklese o 7,8 p. b. v dôsledku vyššieho rastu spotrebiteľských cien reálne poklesla o 2,0 %.

Tempo rastu nominálnej mzdy bolo v roku 2003 o 1,9 p. b. pomalšie ako rast produktivity práce meranej HDP na zamestnanca v b. c. Vývoj rastu reálnej mzdy v roku 2003 zaostával za rastom produktivity práce meranej HDP na zamestnanca v s. c. o 5,4 p. b. Uvedený vývoj dokumentujú nasledovné grafy:

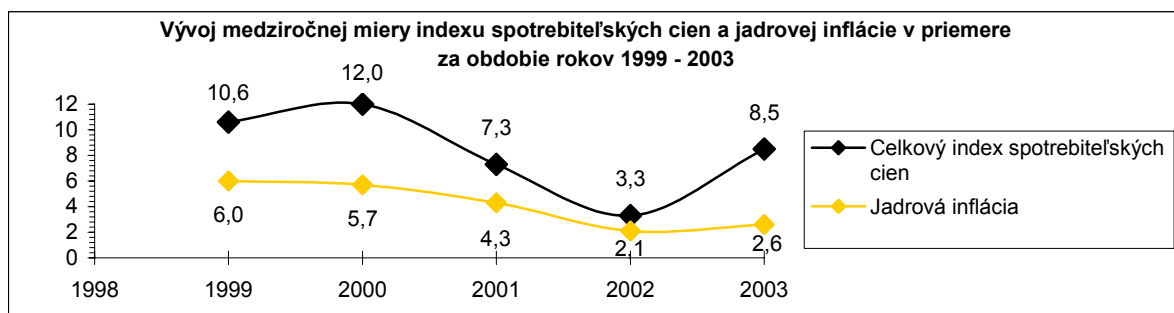
Zdroj: ŠÚ SR

Zdroj: ŠÚ SR

Priemerná ročná miera inflácie, meraná indexom spotrebiteľských cien, sa medziročne zvýšila o 8,5 % pri raste regulovaných cien o 20,9 %.

Jadrová inflácia, meraná indexom spotrebiteľských cien očistených od regulovaných cien a zmien nepriamych daní medziročne vzrástla o 0,5 % na 2,6 %. Čistá inflácia bez zmien nepriamych daní sa znížila na 3,5 %.

Zdroj: ŠÚ SR

Najvyšší nárast spotrebiteľských cien za rok 2003 zaznamenal sektor bývania o 17,4 %, čo súvisí predovšetkým s nárastom regulovaných cien začiatkom roka. V dôsledku zvýšenia spotrebných daní z piva a cigariet v auguste 2003 ceny alkoholických nápojov a tabaku vzrástli o 12,1 %. Ceny potravín sa v priebehu roka 2003 zvýšili o 3,4 %. Na inflačný vývoj v roku 2003 malo pozitívny vplyv najmä posilňovanie nominálneho výmenného kurzu slovenskej koruny, zvyšovanie konkurencie v maloobchode a priaznivejší vývoj ceny ropy na svetových trhoch ako sa všeobecne očakávalo.

V zahraničnom obchode s tovarmi a službami v roku 2003 pasívne saldo v b. c. medziročne pokleslo o 77,0 % na 17,9 mld. Sk. Schodok bežného účtu platobnej bilancie za rok 2003 sa medziročne znížil o 88,0 % na 10,2 mld. Sk, čo predstavuje 0,9 % z HDP. Exportná výkonnosť ekonomiky vyjadrená vplyvom aktívneho salda vývozu a dovozu služieb v objeme 9,6 mld. Sk pri pasívnom salde zahraničného obchodu s tovarmi v objeme 27,5 mld. Sk medziročne vzrástla o 6,2 p. b. na 78,0 %.

Devízové rezervy NBS v roku 2003 vzrástli o 2,9 mld. USD na 12,5 mld. USD. Výmenný kurz slovenskej koruny sa v roku 2003 zhodnotil voči euru v priemere o 2,8 % a voči americkému doláru o 18,9 %.

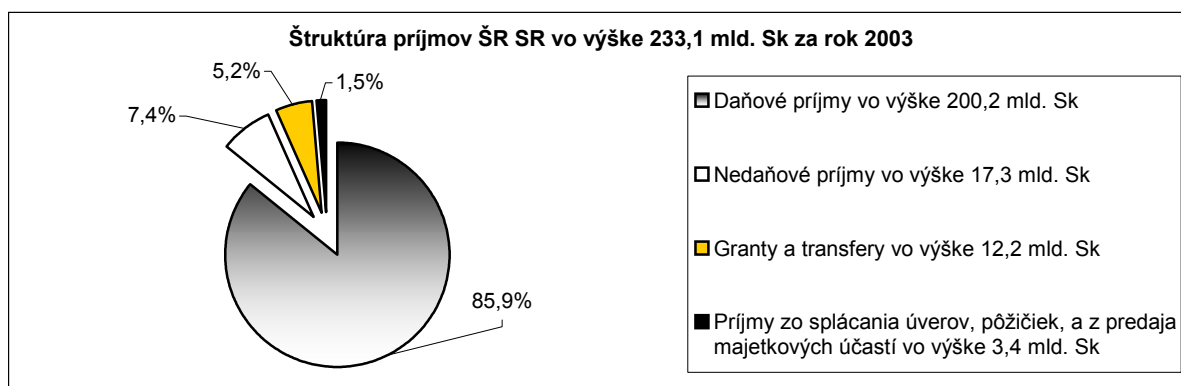
Rozpočtové hospodárenie SR v roku 2003, ktoré skončilo schodkom 56,0 mld. Sk, čo predstavuje 4,7 % z HDP, dokumentuje nasledujúca tabuľka:

Ukazovateľ	Skutočnosť 2002	Štátny rozpočet na rok 2003		Skutočnosť 2003	Plnenie rozpočtu (%)
		Schválený	Upravený		
	1	2	3	4	4/3 x 100
Príjmy	220,4	235,4	241,0	233,1	96,7
Výdavky	272,0	291,4	295,9	289,0	97,7
Schodok	- 51,6	- 56,0	54,9	- 56,0	102,0

(v mld. Sk)
Zdroj: ŠZÚ SR, ŠÚ SR

Skutočné príjmy ŠR SR v roku 2003 dosiahli 233,1 mld. Sk, čo bolo v porovnaní so schváleným rozpočtom menej o 2,3 mld. Sk a v porovnaní s upraveným rozpočtom menej o 7,9 mld. Sk. Na nižšom plnení príjmov sa prejavil predovšetkým výpadok daňových príjmov, ktoré oproti schválenému rozpočtu zaostali o 15,5 mld. Sk.

Na výpadok daňových príjmov mal rozhodujúci vplyv pokles výberu DPH, ktorý v dôsledku zmeny systému pri uplatňovaní DPH na vstupe a nadhodnotenia rozpočtových predpokladov bol oproti schválenému rozpočtu o 15,6 mld. Sk nižší.

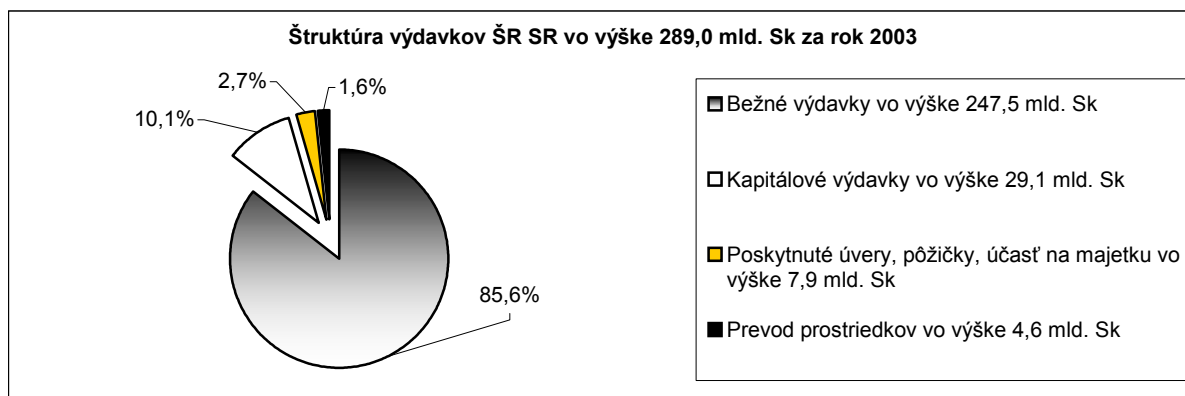
Zdroj: ŠZÚ SR, ŠÚ SR

Výpadok na strane daňových príjmov vo vzťahu k schodku ŠR SR bol v roku 2003 čiastočne kompenzovaný zvýšením spotrebných daní niektorých produktov a výrobkov od augusta 2003, prekročením plnenia transferov zo štátnych finančných aktív a obmedzením počtu udeľovaných výnimiek z časového použitia rozpočtových prostriedkov.

Skutočné výdavky v roku 2003 dosiahli 289,0 mld. Sk, čo bolo v porovnaní so schváleným rozpočtom menej o 2,4 mld. Sk a s upraveným rozpočtom o 6,9 mld. Sk.

Na nižšom plnení výdavkov sa prejavili predovšetkým úsporné opatrenia na strane bežných výdavkov, ktoré oproti schválenému rozpočtu boli nižšie o 6,0 mld. Sk a obstarávania kapitálových aktív, ktoré vzhľadom na zdrojové možnosti boli nižšie

o 4,0 mld. Sk. Naopak vyššie plnenie o 2,5 mld. Sk oproti schválenému rozpočtu sa dosiahlo v kategórii poskytnutých úverov, pôžičiek a účasti na majetku. Táto kategória je rozpočtovaná v kapitole Všeobecná pokladničná správa (ďalej len „VPS“). Vyššie plnenie súviselo predovšetkým s rozpočtovým opatrením na zabezpečenie nerozpočtovanej požiadavky na návratnú finančnú výpomoc vo výške 5,2 mld. Sk pre a. s. Veriteľ, ktorej úlohou bolo oddlžiť zdravotnícke zariadenia a zdravotné poisťovne.

Zdroj: ŠZÚ SR, ŠÚ SR

Kapitola Štátny dlh SR

Celkové príjmy tejto kapitoly boli pre rok 2003 rozpočtované v sume 485,6 mil. Sk a výdavky v sume 34 865,7 mil. Sk. V priebehu roka boli výdavky znížené rozpočtovým opatrením na sumu 32 334,7 mil. Sk. Za rok 2003 boli skutočné príjmy vykázané v sume 1 717,3 mil. Sk (353,6 % schváleného rozpočtu). Skutočné čerpanie výdavkov súvisiacich s obsluhou štátneho dlhu bolo vykázané v sume 30 293,3 mil. Sk (99,3 % upraveného rozpočtu). Prekročením rozpočtovaného objemu príjmov a úsporou vykazanou vo výdavkoch kapitola vykázala v roku 2003 priaznivejšie výsledky hospodárenia oproti schválenému rozpočtu o sumu 5 804,1 mil. Sk a upravenému rozpočtu o 3 273,1 mil. Sk.

Na celkových skutočných príjmoch v sume 1 717,3 mil. Sk, čo je oproti rozpočtu viac o 1 231,7 mil. Sk, sa podieľali najmä príjmy úrokov z domácich úverov, pôžičiek a vkladov v sume 903,9 mil. Sk, príjmy úrokov zo zahraničných úverov, pôžičiek a vkladov v sume 280,2 mil. Sk a ostatné príjmy (emisné ážio z tuzemských štátnych dlhopisov v roku 2003) v sume 533,0 mil. Sk. Vykázané priaznivé plnenie príjmov ovplyvnili najmä príjmy z úrokov z úročenia súhrnného evidenčného účtu štátu v sume 460,9 mil. Sk, keďže účet vykazoval vyššie denné zostatky než sa predpokladalo pri zostavovaní rozpočtu. Kladný dopad na celkovú výšku príjmov mali aj príjmy z úrokov termínovaného vkladu vo výške 287,5 mil. Sk. MF SR termínovaný vklad úročený týždennou sadzbou BRIBOR zriadilo 17.02.2003 za účelom lepšieho zhodnotenia dočasne voľných finančných prostriedkov v rámci riadenia likvidity štátu.

Z celkových výdavkov kapitoly v roku 2003 v sume 30 293,3 mil. Sk tvorili výdavky na splácanie záväzkov (splatných úrokov) voči tuzemským veriteľom sumu 22 289,0 mil. Sk, voči zahraničným veriteľom sumu 7 898,0 mil. Sk a poplatky bankám spojené s obsluhou štátneho dlhu sumu 106,3 mil. Sk. Nižšie čerpanie výdavkov oproti rozpočtu roku 2003 súviselo najmä s nižšími výdavkami vynaloženými na úhradu úrokov zo ŠPP. MF SR v dôsledku priaznivého stavu na súhrnnom evidenčnom účte štátu v 1. polroku 2003 neemitovalo ŠPP na financovanie priebežného schodku štátneho rozpočtu. Pozitívny vývoj

a stabilizácia finančného trhu sa prejavila v poklese úrokových sadzieb na medzibankovom trhu v roku 2003 oproti roku 2002. Výšku výdavkov, okrem výmenného kurzu slovenskej koruny voči EUR a USD, ktorý sa od začiatku roka 2003 výrazne posilnil oproti roku 2002, ovplyvnilo tiež nečerpanie nových zahraničných úverov, a tým nečerpanie výdavkov na úhradu úrokov z týchto úverov v takej výške, ako sa pri zostavovaní rozpočtu pôvodne predpokladalo.

NKÚ SR na základe výsledkov vecnej a formálnej kontroly účtovných zápisov v účtovníctve kapitoly Štátny dlh SR v časti príjmov a výdavkov konštatuje, že stavy príjmov a výdavkov vykázané v záverečnom účte kapitoly Štátny dlh SR k 31. 12. 2003 nadväzujú na údaje vykázané v účtovníctve k 31. 12. 2003.

Štátny dlh

Zákonný rámec pre spôsob a rozsah financovania štátneho dlhu v roku 2003 bol vymedzený zákonom č. 750/2002 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2003, ako aj zákonom č. 386/2002 Z.z. o štátnom dlhu a štátnych zárukách (ďalej len „zákon o štátnom dlhu“). Štátny dlh je definovaný v § 2 ods. 1 zákona o štátnom dlhu ako súhrn záväzkov Slovenskej republiky z minulých rokov.

Vývoj záväzkov štátu za roky 2000 až 2003 je uvedený v nasledovnej tabuľke:

Ukazovateľ	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003
Objem ŠD	224,2	367,5	388,4	441,2
Zmena stavu	31,9	143,3	20,9	52,8

(v mld. Sk)

Zdroj: SZÚ SR, MF SR

Vzťah medzi ročným výsledkom hospodárenia štátneho rozpočtu a objemom štátneho dlhu je určený ustanovením § 4 ods. 3 zákona o štátnom dlhu. Objem zdrojov potrebných na financovanie štátneho dlhu v príslušnom rozpočtovom roku, vymedzený zákonom o štátnom rozpočte, môže MF SR v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o štátnom dlhu zvýšiť najviac o 20 % istín štátneho dlhu splatných v príslušnom rozpočtovom roku.

V zmysle § 4 ods. 2 zákona o štátnom dlhu bolo možné zvýšiť objem záväzkov štátu vymedzený zákonom o štátnom rozpočte na rok 2003 v objeme 145,664 mld. Sk najviac o 29,1328 mld. Sk. Z výsledkov úverových operácií štátu k 31.12.2003 vyplýva, že vláda SR pri financovaní štátneho dlhu dodržala zákonom vymedzený rámec možného zvýšenia záväzkov štátu.

Z účtovných dokladov MF SR vyplýva, že štátny dlh k 31.12.2003 dosiahol výšku 441 213 854 719,17 Sk. Oproti roku 2002 sa zvýšil o 52,8 mld. Sk. Na jeho zvýšení sa podieľa najmä dosiahnutý schodok štátneho rozpočtu v sume 55,973 mld. Sk a novo prevzaté záväzky, ktoré v priebehu roku 2003 prešli do štátnych finančných pasív. Nižší prírastok štátneho dlhu oproti dosiahnutému schodku štátneho rozpočtu priaznivo ovplyvnili k 31.12.2003 zmena stavu záväzkov v zahraničných menách vyplývajúca z kurzových rozdielov (v sume 4,2 mld. Sk), ako aj splatenie istín štátneho dlhu zo zdrojov štátnych finančných aktív a splátok zahraničných úverov a vládnych pohľadávok (v sume 4,8 mld. Sk).

3 Príjmy štátneho rozpočtu

V zákone o štátnom rozpočte boli na rok 2003 stanovené celkové príjmy v sume 235 400,0 mil. Sk. V porovnaní so skutočnosťou roku 2002 to bolo viac o 15 038,1 mil. Sk (o 6,8 %).

Rozpočet daňových príjmov predstavoval nárast o 26 759,6 mil. Sk oproti dosiahnutej skutočnosti roku 2002 a vychádzal najmä z prijatých legislatívnych zmien daňových zákonov.

Takúto dynamiku rastu daňových príjmov označil NKÚ SR vo svojom stanovisku k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2003 za rizikovú, ak s tým nebudú spojené ďalšie opatrenia súvisiace so zlepšením finančnej disciplíny a zamedzením rastu daňových nedoplatkov.

Na základe splnomocnenia vlády a rozhodnutím ministra financií podľa § 2 zákona o štátnom rozpočte boli vykonané rozpočtové opatrenia, ktorými sa zvýšil rozpočet nedaňových príjmov o 5 595,0 mil. Sk, a tým rozpočtové príjmy celkom na 240 995,0 mil. Sk.

Skutočne dosiahnuté príjmy v roku 2003 v sume 233 071,1 mil. Sk boli oproti schválenému rozpočtu nižšie o 2 328,9 mil. Sk a oproti upravenému rozpočtu o 7 923,9 mil. Sk. Medziročný nárast celkových príjmov štátneho rozpočtu predstavoval 12 709,2 mil. Sk (5,8 %).

Hlavná kategória 100 - Daňové príjmy

Daňové príjmy boli na rok 2003 rozpočtované v sume 215 604,0 mil. Sk. V skutočnosti dosiahli sumu 200 150,0 mil. Sk, t. z. plnenie na 92,8 %. V porovnaní s rokom 2002 boli daňové príjmy vyššie o 11 305,6 mil. Sk.

Rozpočtované príjmy boli prekročené u daní z majetku o sumu 1 364,0 mil. Sk (plnenie na 204,9 %) a u daní z medzinárodného obchodu a transakcií o sumu 404,5 mil. Sk (plnenie na 111,1 %). Nesplnené boli rozpočtované výnosy daní z príjmov, ziskov a kapitálového majetku o sumu 3 304,1 mil. Sk (plnenie na 95,5 %) a domácich daní na tovary a služby o sumu 13 918,4 mil. Sk (plnenie na 89,9 %).

Výnos daňových príjmov bol nižší oproti rozpočtu o 15 454,0 mil. Sk. Na nesplnení domácich daní na tovary a služby sa podieľalo predovšetkým nesplnenie rozpočtovaného objemu dane z pridanej hodnoty vo výške 15 605,3 mil. Sk.

Výber daňových príjmov štátneho rozpočtu zabezpečovali v roku 2003 daňové a colné orgány. V daňovej správe pracovalo 5 808 pracovníkov v členení 5 335 zamestnancov štátnej služby, 386 zamestnancov verejnej služby a 87 zamestnancov verejno-prospešných prác. NKÚ SR kontrolou zistil, že stanovený limit počtu zamestnancov pre rok 2003 bol dodržaný.

V Colnej správe SR zabezpečovalo plnenie daňových príjmov štátneho rozpočtu vyberaním platieb pri obchodovaní s tovarom a pri správe spotrebných daní z minerálnych olejov 5 208 colníkov a 574 civilných zamestnancov. Uznesením vlády SR bola schválená systematizácia Colnej správy SR v počte 5 324 colníkov a 597 civilných zamestnancov.

To znamená, že stav pracovníkov colnej správy nebol naplnený do výšky schválenej systemizácie.

Prehľad plnenia daňových príjmov SR a porovnanie v rokoch 2002 a 2003 je v nasledovnej tabuľke:

Druh príjmu		Rok 2002 skutočnosť	Plnenie %	Rok 2003 skutočnosť	Plnenie %	Index 03/02
1	Dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku	67 073,6	108,5	70 094,9	95,5	104,5
	z toho: Daň z príjmov FO	29 826,8	104,6	31 892,2	95,5	106,9
	Z toho: zo závislej činnosti a funk. požitkov ^x	24 584,5	105,6	27 079,9	97,8	110,2
	z podnikania a inej sam. zár. činnosti	5 239,1	100,5	4 810,7	84,4	91,8
	nerezid. osôb zo zdrojov na území SR	3,2	-	1,6	-	50,0
	Daň z príjmov PO	27 908,3	122,4	29 059,7	99,2	104,1
	Daň z príjmov vyberaná zrážkou	9 338,5	88,9	9 143,0	85,4	97,9
2	Dane z majetku	2 204,5	147,0	2 664,0	204,9	120,8
3	Domáce dane na tovary a služby	115 570,7	101,0	123 326,6	89,9	106,7
	z toho: DPH	82 240,7	100,3	83 794,7	84,3	101,9
	Spotrebné dane	32 001,4	103,7	38 047,1	105,1	118,9
	Dane z používania tovarov a z povolenia na výkon činností ^{xx}	1 328,6	85,4	1 426,0	86,7	107,3
	Iné dane ^{xxx}	0,0	0,0	58,8	-	-
4	Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	3 995,6	133,6	4 064,5	111,1	101,7
	z toho: Dovočné clo	3 832,2	132,1	3 959,1	116,4	103,3
	Dovočná prírážka	2,7	-	13,6	-	503,7
	Ostatné colné príjmy	160,7	178,6	91,8	35,3	57,1
SPOLU DAŇOVÉ PRÍJMY		188 844,4	104,5	200 150,0	92,8	106,0

Databáza DR SR, MF SR

^x - príjmy dane zo závislej činnosti a funkčných požitkov sú znížené o prevod rozpočtov do obcí vo výške 7 803,5 mil. Sk a o prevod podielu zaplatenej dane na verejnosprospešný účel vo výške 97,1 mil. Sk,

^{xx} - príjmy z cestnej dane sú znížené o prevod do rozpočtov obcí vo výške 1 047,2 mil. Sk,

^{xxx} - suma 58,8 mil. Sk predstavuje príjmy z minulých daňových sústav, v tom suma 54,2 mil. Sk predstavuje priame dane a 4,6 mil. Sk nepriame dane.

Kategória 110 - Dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku

Uvedené dane boli rozpočtované v objeme 73 399,0 mil. Sk, pričom boli splnené v objeme 70 094,9 mil. Sk, čo predstavuje plnenie na 95,5 %.

Daň z príjmov fyzických osôb (položka 111)

Daň z príjmov fyzických osôb bola rozpočtovaná v sume 33 399,0 mil. Sk, skutočné príjmy dosiahli sumu 31 892,2 mil. Sk, t. z. plnenie na 95,5 %. Oproti roku 2002 boli tieto príjmy vyššie o 2 065,4 mil. Sk.

*Daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a funkčných požitkov
(podpoložka 11101)*

Daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a funkčných požitkov bola rozpočtovaná vo výške 35 500,0 mil. Sk. V skutočnosti výber tejto dane dosiahol výšku 34 980,5 mil. Sk, čo predstavuje plnenie na 98,5 %. V porovnaní s rokom 2002 bol výnos tejto dane vyšší o 2 996,7 mil. Sk, čo bolo ovplyvnené predovšetkým rastom priemernej mesačnej mzdy. Príjem štátneho rozpočtu predstavoval sumu 27 079,9 mil. Sk. Príjem štátneho rozpočtu v porovnaní s predchádzajúcim rokom bol vyšší o 2 495,4 mil. Sk. Prevod prostriedkov z tejto dane do rozpočtov obcí bol vykonaný vo výške 7 803,5 mil. Sk, pričom v zákone o štátnom rozpočte bol stanovený v sume 7 801,0 mil. Sk.

*Daň z príjmov fyzických osôb z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti
(podpoložka 11102)*

Príjmy tejto dane boli rozpočtované v sume 5 700 mil. Sk. V skutočnosti dosiahli sumu 4 810,7 mil. Sk, t. z. plnenie na 84,4 %. Uvedené príjmy boli oproti rozpočtu nižšie o 889,3 mil. Sk. Oproti roku 2002 to predstavuje pokles príjmov o 428,4 mil. Sk. Výber dane ovplyvnil najmä nárast nárokov na vrátenie preplatiek z preddavkov zaplatených v roku 2002. Podstatnú časť príjmov tvorí daň zaplatená na základe podaných daňových priznaní za zdaňovacie obdobie roku 2002 a zaplatená dodatočne vyrubená daň z vykonaných kontrol za predchádzajúce roky. Príjmy dane od subjektov, ktoré sa rozhodli pre osobitný spôsob zdaňovania paušálnou daňou boli v sume 206,6 mil. Sk, čo predstavuje nárast o 65,2 mil. Sk oproti roku 2002. Výber paušálnej dane sa podieľal na výbere dane z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti vo výške 4,3 %.

Daň z príjmov právnických osôb (položka 112)

Daň z príjmov právnických osôb bola rozpočtovaná vo výške 29 300,0 mil. Sk. V skutočnosti dosiahla sumu 29 059,7 mil. Sk, čo predstavuje plnenie na 99,2 %. Celkový výnos dane z príjmov právnických osôb bol vo výške 30 699,5 mil. Sk. V tejto sume sú zahrnuté aj príjmy z daní platných do roku 1992 v čiastke 54,2 mil. Sk. V medziročnom porovnaní bol príjem z tejto dane v roku 2003 vyšší o 1 151,4 mil. Sk (4,1 %).

Z uvedenej sumy bol realizovaný prevod do rozpočtov obcí vo výške 1 585,6 mil. Sk čo predstavuje 5,16 % tohto druhu príjmu, pričom zákonom o štátnom rozpočte bol stanovený príjem obcí vo výške 5,18 %.

NKÚ SR vykonal v roku 2003 kontrolu spôsobu vyrubovania a vymáhania dane z príjmov právnických osôb, pri ktorej zistil, že pretrvávajú problémy s platobnou disciplínou daňových subjektov, ale aj nedostatočné využívanie platnej legislatívy zo strany správcov daní. Dôsledkom toho je aj rast daňových nedoplatkov a následne ich odpisovanie. V rámci tejto kontroly boli zistené nedostatky vo výkone správy daní z príjmov právnických osôb a vymáhaní daňových nedoplatkov hlavne v týchto oblastiach:

- nedostatočné vyžadovanie plnenia registračnej a oznamovacej povinnosti právnických osôb,

- nedostatočné využívanie možnosti vykonať daňovú kontrolu u problematických právnických osôb,

- nedodržovanie lehôt na konanie správcami daní pri vydávaní rozhodnutí, najmä v rámci vyrubovacieho konania s následkom uplynutia premlčacej lehoty na vyrubenie sankcií, napríklad NKÚ SR zistil, že nekonaním správcu dane v 4 prípadoch došlo k uplynutiu premlčacej lehoty na vyrubenie penále v celkovej sume 4,2 mil. Sk,

- nedôsledné a oneskorené prihlasovanie daňových pohľadávok do konkurzného konania,

- nedostatočné využívanie všetkých foriem zabezpečenia a vymáhania daňových nedoplatkov s následkom premlčania práva ich vybrať a vymôcť, napríklad bol zistený prípad nekonania správcu dane viac ako 6 rokov, čím došlo k premlčaniu práva vymôcť daňové nedoplatky v celkovej sume 5,2 mil. Sk.

NKÚ SR vykonal v roku 2003 aj kontrolu plnenia opatrení postupu daňových orgánov u podnikateľských subjektov, ktoré sú v konkurze alebo likvidácii. Kontrola zistila, že pretrvávajúce problémy spôsobuje predovšetkým:

- dlhé trvanie konkurzov a nízka vymožiteľnosť pohľadávok, napríklad NKÚ SR zistil, že správca dane prihlásil pohľadávku 356,2 mil. Sk a celý vyt'azok z predaja majetku 18,6 mil. Sk bol použitý na úhrady nákladov konkurzného konania,

- zamietnutie návrhov na konkurz pre nedostatok majetku daňových subjektov,

- nedoriešený spôsob preberania pohľadávok a záväzkov nástupníckymi subjektami v daňovom informačnom systéme, čo spôsobuje nepresnosť vo vykazovaní nedoplatkov daňových subjektov.

Realizáciou 69 prijatých opatrení správcovia daní vykonali v evidencii štátnych príjmov predpis dane, penále a úrokov v celkovej výške 95,2 mil. Sk, z ktorých na účet správcov daní bolo zaplatených 16,1 mil. Sk.

Dane z príjmov vyberané zrážkou (položka 113)

Rozpočtované boli v sume 10 700,0 mil. Sk, ich skutočný výnos bol 9 143,0 mil. Sk, t. z. plnenie na 85,4 % (oproti rozpočtu nižšie o 1 557,0 mil. Sk). Na dani z príjmov vyberaných zrážkou sa podieľala daň podľa osobitnej sadzby vo výške 1 395,9 mil. Sk (15,3 %) a daň z kapitálového majetku vo výške 7 747,1 mil. Sk (84,7 %).

Oproti roku 2002 poklesli tieto príjmy spolu o sumu 195,5 mil. Sk, pričom daň z príjmov podľa osobitnej sadzby vzrástla o 117,2 mil. Sk a daň z kapitálového majetku poklesla o 312,7 mil. Sk.

Príjmy na dani vyberanej zrážkou sú v podstatnej miere závislé od odvodu zrážkovej dane a odvodov preddavkov na daň z vkladov v peňažných ústavoch. Nakoľko došlo k výraznému poklesu úrokových sadzieb, klesol aj výnos zrážkovej dane z pripísaných úrokov. Výnos z týchto daní zaznamenal od roku 2001 trvalý pokles.

NKÚ SR vo svojom stanovisku k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2003 poukázal na to, že rozpočtovaná suma 10 700 mil. Sk v porovnaní s vývojom predchádzajúcich rokov bola nadhodnotená.

Kategória 120 - Dane z majetku

Príjmy tejto kategórie boli rozpočtované v sume 1 300 mil. Sk. V skutočnosti dosiahli sumu 2 664,0 mil. Sk, t. z. plnenie na 204,9 %. Výnos uvedenej dane bol oproti rozpočtu vyšší o sumu 1 364,0 mil. Sk. Najväčšiu časť príjmov tvorila daň z prevodu a prechodu nehnuteľností, ktorá dosiahla výšku 2 424,9 mil. Sk, čo predstavuje 91,0 % z majetkových daní. Zvyšok tvorili daň z darovania (152,8 mil. Sk) a daň z dedičstva (86,3 mil. Sk).

Kategória 130 - Domáce dane na tovary a služby

Uvedené dane boli rozpočtované sumou 137 245,0 mil. Sk. V skutočnosti boli vykázané v sume 123 326,6 mil. Sk (plnenie na 89,9 %). Rozpočtované príjmy sa nesplnili

o sumu 13 918,4 mil. Sk. V porovnaní s rokom 2002 príjmy vzrástli o sumu 7 755,9 mil. Sk. MF SR vykázalo v tejto kategórii aj príjmy z daní platných do roku 1992 vo výške 58,8 mil. Sk, z čoho priame dane predstavovali sumu 54,2 mil. Sk a nepriame dane sumu 4,6 mil. Sk.

NKÚ SR poukazuje na to, že príjmy z priamych daní platných do roku 1992 v čiastke 54,2 mil. Sk mali byť zahrnuté v kategórii Dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku, tak ako to vykázalo Daňové riaditeľstvo SR (ďalej len „DR SR“) v „Prehľad o plnení daňových a nedaňových príjmov štátneho rozpočtu k 31. 12. 2003“. V tejto kategórii mala byť zahrnutá len čiastka 4,6 mil. Sk.

Daň z pridanej hodnoty (položka 131)

Táto daň bola rozpočtovaná v sume 99 400,0 mil. Sk. V skutočnosti boli príjmy z tejto dane vykázané v sume 83 794,7 mil. Sk, čo predstavuje plnenie na 84,3 %. Skutočný výnos tejto dane bol oproti rozpočtu nižší o 15 605,3 mil. Sk, avšak v porovnaní s rokom 2002 vzrástol o sumu 1 554,0 mil. Sk.

NKÚ SR vo svojom stanovisku k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2003 poukázal na to, že predpokladaný nárast týchto príjmov o 17,4 mld. Sk oproti roku 2002, vyplývajúci z legislatívnych zmien a očakávaného rastu ekonomiky, je značne rizikový.

V porovnaní s rokom 2002 je plnenie príjmov DPH priaznivejšie o 3 165,1 mil. Sk, najmä v dôsledku nárastu výberu daní daňovými úradmi (ďalej len „DÚ“) o 5 245, 8 mil. Sk. Colné úrady (ďalej len „CÚ“) vybrali v roku 2003 menej o 1 611,6 mil. Sk oproti roku 2002. Nižší výber DPH colnými úradmi bol spôsobený najmä vyšším podielom dovozov tovarov zdanených základnou sadzbou DPH, ktorá bola znížená z 23 % na 20 %.

Rozhodujúci vplyv na výnos DPH mali uskutočnené legislatívne zmeny. V roku 2003 nadobudli účinnosť štyri zákony, ktorými sa zmenil zákon NR SR č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“). Podstatnou mierou sa na nesplnení výnosu DPH podieľalo:

- nadhodnotenie predpokladaného výnosu DPH z dôvodu zmeny sadzieb dane z 10 % na 14 % a z 23 % na 20 %,
- zvýšenie vratiek nadmerných odpočtov DPH, ktoré boli v roku 2003 vrátené vo výške 103 174,0 mil. Sk, čo bolo o 2 078,1 mil. Sk viac ako v predchádzajúcom roku.

Uvedené negatívne dopady na výnos DPH vyplývali hlavne z nedostatočnej kvantifikácie legislatívnych zmien spočívajúcich v novej úprave uplatňovania odpočtov dane a vrátenia nadmerných odpočtov DPH. Týmito úpravami bola zrušená podmienka, že platiteľ má nárok na odpočet dane, ak daň zaplatil a zavedená možnosť pre platiteľov, ktorí si mohli v roku 2003 uplatniť nárok na odpočet dane aj zo všetkých nezaplatených súm dane na vstupe za rok 2002.

Legislatívne zmeny okrem toho, že nepriniesli očakávané príjmy do štátneho rozpočtu, neprispeli k sprehľadneniu a zjednodušeniu systému výberu a správy DPH. Z toho vyplynula aj potreba úpravy programového vybavenia daňového informačného systému. Tieto zmeny sa nepriaznivo prejavili vo zvýšenej náročnosti spravovania DPH a zároveň zhoršili orientáciu podnikateľských subjektov v daňovej legislatíve.

Daňové orgány vykonali v roku 2003 na tejto dani 26 342 kontrol, čo predstavovalo 55,3 % zo všetkých daňových kontrol. Celkový nález z vykonaných kontrol predstavoval sumu 5 872,1 mil. Sk. V roku 2003 bol zaznamenaný pokles registrovaných platiteľov DPH o 5 504 na 122 738.

Spotrebné dane (položka 132)

Príjmy zo spotrebných daní boli rozpočtované v sume 36 200,0 mil. Sk. V skutočnosti dosiahli sumu 38 047,1 mil. Sk (plnenie na 105,1 %). Oproti rozpočtu boli vyššie o 1 847,1 mil. Sk. Daňové úrady sa na týchto príjmoch podieľali sumou 6 739,0 mil. Sk (17,7 %) a colné úrady sumou 31 308,2 mil. Sk (82,3 %). Oproti roku 2002 vzrástli príjmy zo spotrebných daní o 6 045,7 mil. Sk.

Schválením noviel zákonov o spotrebných daniach z minerálnych olejov, z tabaku a tabakových výrobkov a z piva s účinnosťou od 01. 08. 2003, ktorými sa zvyšovali sadzby spotrebných daní, sa odhadovalo zvýšenie výnosu príjmov štátneho rozpočtu o približne 3,0 mld. Sk. Tento predpoklad nebol naplnený o sumu 1 152,9 mil. Sk. Skutočné plnenie príjmov bolo vyššie oproti roku 2002 len u spotrebnej dane z minerálnych olejov (o 4 297,6 mil. Sk). Správu tejto dane vykonávali colné orgány. Príjmy ostatných spotrebných daní z liehu, piva, vína, tabaku a tabakových výrobkov boli nižšie oproti rozpočtu spolu o 2 450,5 mil. Sk, pričom výnosy spotrebných daní z liehu nedosiahli úroveň roku 2002 o 403,7 mil. Sk a z vína o 40,6 mil. Sk.

Dane z používania tovarov a z povolenia na výkon činnosti (položka 134)

Tieto dane pozostávajú z cestnej dane a z úhrad za dobývací priestor, úhrad za vydobyté nerasty a úhrad za uskladňovanie plynov alebo kvapalín.

Po transformácii Štátneho fondu cestného hospodárstva sa výnos cestnej dane od roku 2002 stal príjmom štátneho rozpočtu a obcí.

Výnos štátneho rozpočtu z cestnej dane bol rozpočtovaný vo výške 1 640,0 mil. Sk. Celkový výnos cestnej dane dosiahol sumu 2 469,9 mil. Sk. Z uvedenej sumy daňové úrady vybrali čiastku 2 377,5 mil. Sk a colné úrady čiastku 92,4 mil. Sk. Z vybratej cestnej dane bola do rozpočtov obcí prevedená suma 1 047,2 mil. Sk. Skutočný príjem štátneho rozpočtu, po prevode do rozpočtov obcí, dosiahol sumu 1 422,7 mil. Sk. Splnenie rozpočtovaných príjmov z cestnej dane bolo na 86,8 %, t. z., že bolo oproti rozpočtu nižšie o sumu 217,3 mil. Sk.

V zmysle nariadenia vlády SR č. 50/2002 Z.z. úhrady za dobývací priestor, úhrady za vydobyté nerasty a úhrady za uskladňovanie plynov alebo kvapalín sa platia na osobitný účet štátneho rozpočtu vedený príslušným obvodným banským úradom. Rozpočtované boli vo výške 5 mil. Sk a skutočné plnenie bolo v sume 3,3 mil. Sk. Tieto úhrady DR SR nezahŕňa do daňových príjmov.

NKÚ SR vykonal v roku 2003 kontrolu plnenia opatrení prijatých ku kontrole výkonu správy cestnej dane vykonanej v 1. polroku 2002. Prijaté opatrenia boli zamerané na odstránenie nedostatkov vo vydaných rozhodnutiach, na vykonanie kontroly cestnej dane v určených daňových subjektoch, na vyrubenie penále a na vymáhanie daňových nedoplatkov.

Realizáciou 129 prijatých opatrení DÚ vyrubili cestnú daň a uložili penále v celkovej sume 1 273,3 tis. Sk. Na účty správcov daní bolo celkom zaplatených 756,9 tis. Sk. Kontrola NKÚ SR poukázala aj na niektoré pretrvávajúce problémy, napríklad:

- *vzhľadom na to, že daňovníci nie sú povinní každoročne podávať daňové priznania a nenahlásia zmeny, ktoré v priebehu roka nastali, generovanie daňovej povinnosti k 31. 01. bežného roka nezodpovedá skutočnej realite. Uvedené skutočnosti sťažujú podmienky výkonu správy cestnej dane,*
- *zavedenie informačného prepojenia medzi daňovými úradmi a dopravným inšpektorátom by zefektívnilo správu cestnej dane,*
- *daňový informačný systém neumožňoval všetky delimitácie daňových nedoplatkov pri zmene miestnej príslušnosti daňových subjektov.*

Kategória 140 – Dane z medzinárodného obchodu a transakcií

Dane z medzinárodného obchodu a transakcií pozostávajú predovšetkým z cla, vymožených nedoplatkov na dovoznej prirážke a z ostatných colných príjmov, ktoré vymeriavajú a vyberajú colné orgány.

Príjmy z cla stanovil zákon o štátnom rozpočte na rok 2003 sumou 3 400,0 mil. Sk, skutočný príjem bol 3 959,1 mil. Sk, t. z. plnenie na 116,4 %. Príjmy z dovoznej prirážky neboli rozpočtované. Ostatné colné príjmy boli rozpočtované sumou 260,0 mil. Sk, príjem bol 91,8 mil. Sk, t. z. plnenie na 35,3 %.

Daňové a colné pohľadávky

Daňové nedoplatky

Daňové nedoplatky eviduje daňová správa kumulatívnym spôsobom, od vzniku nedoplatku až po jeho vysporiadanie v členení na dane platné do roku 1992 a dane platné od roku 1993.

Skladba daňových nedoplatkov v roku 2003 a porovnanie s rokom 2002:

Daňové nedoplatky	Stav k 31.12.2003	Stav k 31.12.2002	Medziročná zmena
Vymožiteľné	31 743	34 120	- 2 377
Nevymožiteľné	18 552	12 476	6 076
Prihlásené do konkurzu alebo vyrovnania	31 020	28 407	2 613
Spolu daňové nedoplatky	81 315	75 003	6 312

Databáza DR SR

Daňové nedoplatky v roku 2003 oproti predchádzajúcemu roku vzrástli o čiastku 6 312,0 mil. Sk. Daňová správa evidovala k 31. 12. 2003 u 157 702 daňových dlžníkov daňové nedoplatky vo výške 81 315,0 mil. Sk. Nedoplatky boli evidované v členení na vymožiteľné nedoplatky, nevymožiteľné nedoplatky a nedoplatky daňových dlžníkov v konkurze alebo v povolenom vyrovnaní. Vymožiteľné nedoplatky boli evidované vo výške 31 743 mil. Sk a nevymožiteľné nedoplatky vo výške 18 552 mil. Sk. Výraznú časť nedoplatkov, v čiastke 31 020,0 mil. Sk tvoria nedoplatky daňových dlžníkov, na majetok ktorých bol vyhlásený konkurz alebo bolo povolené vyrovnanie.

NKÚ SR vykonal v 1. polroku 2003 kontrolu spôsobu vymáhania daňových nedoplatkov s dôrazom na vymáhanie nedoplatkov delimitovaných daňových subjektov a daňových subjektov zaniknutých bez likvidácie.

Podľa poznatkov z kontrol NKÚ SR v daňových orgánoch a analýzy DR SR príčiny vzniku daňových nedoplatkov spočívali najmä v zlej finančnej a platobnej disciplíne daňových subjektov, v neúspešnosti podnikateľských zámerov, v neodvážaní zrazených daní a v porušovaní právnych predpisov.

Najväčšie problémy pri vymáhaní daňových nedoplatkov najmä u delimitovaných daňových subjektov a daňových subjektov zaniknutých bez likvidácie sa vyskytovali hlavne v týchto oblastiach:

- *nedodržiavanie registračnej a oznamovacej povinnosti delimitovaných daňových subjektov a nedostatočné vyžadovanie uvedených povinností zo strany správcov daní,*
- *nevyužívanie možnosti vykonať kontrolu delimitovaných daňových subjektov,*
- *nízka miera využívania ukladania primeraných pokút daňovým subjektom za nesplnenie povinností nepeňažnej povahy,*
- *nesprávna evidencia daní u spoločností zaniknutých bez likvidácie a v niektorých prípadoch u daňových subjektov delimitovaných náhradnou delimitáciou,*
- *nedôsledné a oneskorené prihlasovanie daňových pohľadávok do konkurzného konania, čo vedie k ich popieraniam zo strany správcov konkurznej podstaty,*
- *nedostatočné využívanie foriem daňovej exekúcie nehnuteľného a hnutel'ného majetku, najmä exekúcie majetkových práv a cenných papierov.*

Colné nedoplatky

Colné nedoplatky, ktoré pozostávajú z pohľadávok v lehote splatnosti (povolené odklady platby resp. splátky colného dlhu) a z pohľadávok po lehote splatnosti činili k 31. 12. 2003 celkom 6 284 581 tis. Sk, v porovnaní s rokom 2002 klesli o 37 138 tis. Sk.

Štruktúra pohľadávok k 31. 12. 2003 v porovnaní s rokom 2002 bola nasledovná:

Ukazovateľ	K 31. 12. 2002			K 31. 12. 2003			Rozdiel 2003/2002	Index 2003/2002
	Pohl'. v lehote splatnosti	Pohl'. po lehote splatnosti	Pohl'. celkom	Pohl'. v lehote splatnosti	Pohl'. po lehote splatnosti	Pohl'. celkom		
Clo	5 370	585 330	590 700	5 143	548 102	553 245	-37 455	93,7
SPD	0	871 230	871 230	0	952 146	952 146	-80 916	109,3
VDD	0	2 396	2 396	0	2 396	2 396	0	100,0
DPR	114	95 760	95 874	6	102 105	102 111	-6 237	106,5
DPH	16 821	3 099 970	3 116 791	8 390	3 018 066	3 026 456	-90 335	97,1
Úroky	16	1 644 712	1 644 728	127	1 648 100	1 648 227	3 499	100,2
SPOLU	22 321	6 299 398	6 321 719	13 666	6 270 915	6 284 581	-37 138	99,4

Databáza CR SR

Vysvetlivky:

SPD - spotrebné dane

VDD - vyrovnávacie dovozné dávky

DPR - dovozná prirážka

V ŠZÚ SR sa uvádza, že „celková výška pohľadávok po lehote splatnosti k 31. 12. 2003 dosiahla 6 270,9 mil. Sk a medziročne sa znížila o 28,5 mil. Sk“. NKÚ SR

poukazuje na to, že podľa údajov Colného riaditeľstva SR tento pokles nastal aj v dôsledku toho, že colné orgány odpísali v roku 2003 nevyhnutiteľné pohľadávky v sume 43,2 mil. Sk.

K pohľadávkam orgánov štátnej správy pre oblasť colníctva (MF SR, CR SR a CÚ) je potrebné pripočítať zostatky na príjmovom, depozitnom a výdavkovom účte CÚ Banská Bystrica a Komárno, ktoré boli vedené v Dopravnej banke, a. s., Banská Bystrica. V čase zavedenia nútenej správy (01. 07. 2000) a následne v čase vyhlásenia konkurzu (22. 08. 2000) finančné zostatky na uvedených účtoch predstavovali sumu 155 223 210 Sk. Dotknuté colné úrady prihlásili svoje pohľadávky v konkurznom konaní, ktoré dosiaľ nie je ukončené.

Postup colných orgánov pri vymáhaní pohľadávok po lehote splatnosti je upravený zákonom č. 238/2001 Z.z. Colný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Colný zákon“), zákonom č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní a poplatkov“).

V roku 2003 v procese vymáhania rozoslala colná správa 5 305 výziev a vydala 3 066 rozhodnutí. Vymáhaná bola suma 696,5 mil. Sk a vymožená bola suma 539,4 mil. Sk. Účinnosť vymáhania v roku 2003 bola 77,4 %. Pre porovnanie v roku 2002 bola účinnosť vymáhania 58,8 %.

Na výšku pohľadávok po lehote splatnosti mala vplyv platobná neschopnosť dlžníkov, zamietnutie konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka, zdĺhavé konkurzné konanie, formálna existencia firmy - dlžníka, ale aj zdĺhavé konanie, či nekonanie colných orgánov v procese vymáhania pohľadávok, ako aj nedostatočné zabezpečenie colného dlhu.

NKÚ SR vykonal v roku 2003 v 5 vybratých colných úradoch kontrolu postupu colných orgánov pri riešení zistených porušení colných predpisov (priestupky, delikty) a kontrolu pri uplatňovaní režimu uskladňovania v colnom sklade. NKÚ SR zistil nedostatky v evidencii priestupkov a deliktov. Ďalej zistil, že kontrolované subjekty konali oneskorene, resp. nekonali vôbec pri riešení priestupkov a deliktov, čím porušili ustanovenia § 3 ods. 3 a § 49 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov. Priestupky v konaní, resp. nekonanie malo za následok uplynutie jednoročnej lehoty na prejednanie priestupku, prípadne na uloženie sankcie (§ 20 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov), resp. dvojročnej lehoty pri riešení deliktu (§ 443 Colného zákona). Aj v dôsledku nedostatočného konania, resp. nekonania colných orgánov pri vymáhaní právoplatne uložených pokút, neuhradené pokuty predstavovali v roku 2003 v kontrolovaných 5 colných úradoch sumu spolu 33 114 tis. Sk. NKÚ SR tiež zistil, že colné orgány nevymerali colný dlh v sume 222 693 Sk, ktorý vznikol porušením predpisov prevádzkovateľa colného skladu. V dôsledku nedostatočného zabezpečenia colného dlhu a nedôsledného postupu colných orgánov pri prepúšťaní motorovej nafty do voľného obehu vznikol nedoplatok 70 319 293 Sk.

Daňové úľavy

MF SR a ostatné daňové orgány v roku 2003 v zmysle § 103 zákona o správe daní a poplatkov povoľovali úľavy z penále, pokút, zo zvýšenia dane a z úrokov.

Kontrolami NKÚ SR bolo zistené, že úľavy na základe žiadostí daňových subjektov boli daňovými orgánmi poskytované v súlade s vyššie citovaným zákonom a opatreniami

MF SR, ktoré podrobnejšie upravovali postup daňových orgánov pri povoľovaní úľav. Ustanovenia daňových zákonov, ktoré upravujú povoľovanie úľav sú definované voľne a je na príslušných orgánoch ako posúdia jednotlivé žiadosti. Tento stav vytvára možnosti korupcie.

Prehľad o poskytnutých úľavách na daniach a sankciách v rokoch 2003 a 2002:

(v tis. Sk)

Ukazovateľ	POSKYTNUTÉ ÚĽAVY			
	Spolu	MF SR	DR SR	DÚ
Za rok 2003				
Dane a poplatky	26 797	26 797	-	-
Sankcie	1 221 712	809 360	34 030	378 322
Spolu	1 248 509	836 157	34 030	378 322
Za rok 2002				
Dane a poplatky	40 426	24 522	10 355	5 549
Sankcie	524 188	11 094	80 162	432 932
Spolu	564 614	35 616	90 517	438 481

Databáza NKÚ SR, DR SR, MF SR

Úľavy na daniach a sankciách v roku 2003 boli poskytnuté MF SR a ostatnými daňovými orgánmi spolu v sume 1 248 509 tis. Sk. Oproti roku 2002 vzrástli o sumu 683 895 tis. Sk.

NKÚ SR opätovne poukazuje na to, že pri povoľovaní daňovej úľavy (podľa § 103 ods. 6 zákona o správe daní) sa nevydáva rozhodnutie, ale sa oznamuje listom. V roku 2003 boli povolené úľavy takmer dvojnásobne vyššie oproti roku 2002. Pre zvýšenie transparentnosti procesu povoľovania daňových úľav NKÚ SR odporúča legislatívne upraviť zavedenie povinnosti vydávať rozhodnutie o povolení úľavy.

Colné úľavy

Vrátenie a odpustenie sumy dovoznej platby alebo vývozej platby upravuje Colný zákon (§ 423 - § 426). Colné úľavy (vrátenie sumy cla a odpustenie sumy cla), o ktorých CÚ rozhodli v roku 2003, predstavovali spolu sumu 154 548 tis. Sk, t. z. o 48 526 tis. Sk viac ako v roku 2002.

Porovnanie povolených colných úľav v roku 2002 a v roku 2003 je v nasledovnej tabuľke:

(v tis. Sk)

Ukazovateľ	MF SR	CR SR	CÚ	Spolu
Za rok 2002				
Vrátená suma cla	-	3 485	71 252	74 737
Odpustená suma cla	20 119	2 793	8 373	31 285
Spolu k 31. 12. 2002	20 119	6 278	79 625	106 022
Za rok 2003				
Vrátená suma cla	-	-	147 830	147 830
Odpustená suma cla	-	-	6 718	6 718
Spolu k 31. 12. 2003	-	-	154 548	154 548
Index 2003/2002	-	-	1,94	1,46

Databáza NKÚ SR, CR SR

NKÚ SR skontroloval vykazované daňové a colné príjmy a porovnal ich so stavom na jednotlivých príjmových účtoch vedených NBS, pričom nezistil rozdiely.

Hlavná kategória 200 - Nedaňové príjmy

Rozpočet nedaňových príjmov na rok 2003 bol schválený v sume 12 032, 7 mil. Sk. V medziročnom porovnaní predstavuje pokles o sumu 16 296,2 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami bol rozpočet upravený na sumu 12 332,4 mil. Sk, čo oproti schválenému rozpočtu na rok 2003 predstavuje zvýšenie o sumu 299,7 mil. Sk. Skutočnosť nedaňových príjmov vykázaná v ŠZÚ SR za rok 2003 v sume 17 312,5 mil. Sk predstavuje splnenie schváleného rozpočtu na 143,9 % a upraveného rozpočtu na 140,4 %.

Súhrnný prehľad o plnení nedaňových príjmov podľa jednotlivých kategórií na roky 2002 a 2003 je uvedený v nasledovnej tabuľke:

(v mil. Sk)							
Druh nedaňových príjmov	Skutočnosť 2002	Schválený rozpočet 2003	Upravený rozpočet 2003	Skutočnosť 2003	Plnenie v %	Rozdiel	Index 2003/2002
(a)	1	2	3	4	4/3x100	4 - 3	4/1x100
Príjmy z podnikania a vlastníctva majetku	1 583,9	414,0	452,5	612,7	135,4	160,2	38,7
Príjmy z podnikania	0,0	88,3	69,9	127,4	182,3	57,5	x
Príjmy z vlastníctva	0,0	325,7	382,6	485,3	126,8	102,7	x
Ostatné	1 583,9	0,0	0,0	0,0	x	x	x
Administ. a iné poplatky	12 141,1	7 101,6	6 735,8	7 300,9	108,4	565,1	60,1
Kapitálové príjmy	379,4	111,6	379,3	602,4	158,8	223,1	158,8
Úroky z dom. úverov, pôžičiek a vkladov	1850,1	733,5	726,0	1500,3	206,7	774,3	81,1
Úroky zo zahr. úverov, pôžičiek a vkladov	141,6	82,1	77,7	281,2	361,9	203,5	198,6
Iné nedaňové príjmy	4 745,3	3 589,9	3 961,1	7 015,0	177,1	3 053,9	147,8
Nedaňové príjmy s p o l u	20 841,4	12 032,7	12 332,4	17 312,5	140,4	4 980,1	83,1

Zdroj: ŠZÚ SR

Nedaňové príjmy boli pri ich rozpočtovaní podhodnotené, keď ich skutočné plnenie za rok 2003 dosiahlo 143,9 %, čo je oproti rozpočtu viac ako 5 mld. Sk. Prekročenie príjmov bolo dosiahnuté vo všetkých kategóriách. Najväčšie prekročenie bolo dosiahnuté v kategórii 290 - Iné nedaňové príjmy (o 3,4 mld. Sk) a v kategórii úroky z domácich úverov, pôžičiek a vkladov (o 766,8 mil. Sk). Najvýznamnejšou položkou v prekročení nedaňových príjmov tvorilo vysporiadanie dane za zásoby minerálnych olejov skladovaných Správou štátnych hmotných rezerv SR v sume 2,4 mld. Sk a príjem MF SR z úrokov z jednotýždňového termínovaného vkladu, úročenia súhrnného evidenčného účtu štátu a príjmy kapitál z úrokov z poskytnutých návratných finančných výpomocí v sume 968,5 mil. Sk .

V porovnaní s predchádzajúcim rokom nedaňové príjmy v roku 2003 poklesli o 3,5 mld. Sk. Vzhľadom na to, že v roku 2002 bol rozpočtovaný v nedaňových príjmoch aj príjem z odvodu zostávajúceho zisku NBS, ktorý nebol realizovaný v dôsledku dosiahnutej straty NBS, v roku 2003 sa tento nedaňový príjem nerozpočtoval. Ako vyplýva zo správy nezávislého audítora účtovnej závierky NBS za rok 2003, NBS vykázala k 31.12.2003 stratu vo výške 31,4 mld. Sk. Strata vyplývala z čistej straty z úrokov v sume 7,4 mld. Sk a z čistej straty z finančných operácií v sume 22,1 mld. Sk.

Nižšie rozpočtovanie nedaňových príjmov vyplývalo aj z nerozpočtovania takých príjmov, s ktorými jednotliví správcovia rozpočtových kapitol mohli pri návrhu rozpočtu reálne uvažovať. Išlo v prevažnej väčšine o príjmy z predaja prebytočného hnutel'ného aj nehnuteľného majetku štátu. Napríklad:

V roku 2003 bol schválený rozpočet príjmov v rozpočtovej kapitole MZV SR v sume 120 000 tis. Sk. Rozpočtovým opatrením č. 13 bol záväzný ukazovateľ príjmy zvýšený o 61 287 tis. Sk. Rozpočtové opatrenie bolo vykonané v súvislosti s predajom objektu „Dlouhá“ v Prahe. Objekt bol predaný za 61 287 tis. Sk. MZV SR požiadalo o zvýšenie záväzného ukazovateľa príjmy o prostriedky získané z odpredaja nehnuteľnosti a súčasne o povolené prekročenie limitu výdavkov v tejto sume. MZV SR obstaralo objekt na Dlouhej, v ktorom mal ZÚ SR v Prahe vykonávať činnosť, dňa 23.12.1996. Objekt bol obstaraný za cenu 82 540 339 Sk. Jeho plánovaná rekonštrukcia však nebola realizovaná. ZÚ SR v ňom nesídlil a následne bol objekt v roku 2003 predaný. Rozdiel medzi cenou 82 540 339 Sk, za ktorú bol objekt obstaraný a cenou, za ktorú bol predaný 61 287 tis. Sk, predstavuje sumu 21 253 339 Sk. MZV SR za roky 1997 až 2003 uhradilo nájomné za dočasné umiestnenie ZÚ SR v prenájme spolu 56 726 380 Sk. V súvislosti s predpokladanou rekonštrukciou a tiež v súvislosti s následným predajom boli vyhotovené rôzne znalecké posudky a projektová dokumentácia, ktoré boli hradené z rozpočtových prostriedkov. NKÚ SR na základe vykonanej kontroly konštatoval, že pri získaní priestorov pre ZÚ SR a jeho ďalšom umiestnení nebola zachovaná maximálna hospodárnosť a efektívnosť použitia prostriedkov štátneho rozpočtu v sume 57 477 158 Sk, čím nebolo dodržané ustanovenie § 10 ods.7 zákona o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov.

V kapitole Správa štátnych hmotných rezerv SR bol schválený rozpočet príjmov vo výške 25 000 tis. Sk. Celkové príjmy kapitoly dosiahli sumu 365 266 tis. Sk, čo predstavuje plnenie na 1 461,1 %. Z rozpočtových príjmov predstavovali podstatnú časť príjmy z hmotných rezerv vo výške 34 062 tis. Sk a príjmy z mobilizačných rezerv vo výške 28 934 tis. Sk. Najpodstatnejšiu časť príjmov, ktoré neboli rozpočtované, tvorili príjmy z predaja prebytočného nehnuteľného majetku v celkovej výške 226 849 tis. Sk. Medzi príjmy, ktoré neboli zaradené do rozpočtu nedaňových príjmov kapitoly na rok 2003 sa významnou mierou podieľali aj dosiahnuté príjmy z termínovaných vkladov v sume 67 288 tis. Sk.

Rozpočet nedaňových príjmov kapitoly Kancelária prezidenta bol schválený vo výške 250 tis. Sk. Skutočné plnenie bolo vykázané v sume 2 723 tis. Sk, čo predstavuje plnenie na 1 089,2 %. Na prekročení príjmov sa najviac podieľali príjmy z predaja kaštieľa Veľké Uherce v sume 1 423 tis. Sk.

Výška príjmov pre kapitolu MH SR na rok 2003 bola štátnym rozpočtom stanovená vo výške 59 000 tis. Sk. Skutočné plnenie príjmov za kapitolu dosiahlo výšku 143 336 tis. Sk. Prekročenie príjmov bolo dosiahnuté v položke 292 - Ostatné príjmy, kde rozpočtovaná výška 1 800 tis. Sk dosiahla až 60 151 tis. Sk. Z uvedenej sumy tvorila najväčšiu sumu 54 092 tis. Sk položka 292 017 - Vratky. Tvorili ju nevyčerpané prostriedky z roku 2001 a 2002. V príjmoch kapitoly neboli tiež rozpočtované úroky z domácich úverov, pôžičiek a vkladov, ktoré tvorili za rok 2003 sumu 7 392 tis. Sk. Taktiež boli podhodnotené príjmy z prenájmu budov, garáží a ostatných zariadení ministerstva ako organizácie, keď oproti rozpočtovanej sume 200 tis. Sk dosiahlo skutočné plnenie sumu 1 856 tis. Sk.

Hlavná kategória 300 - Granty a transfery

Keďže granty majú charakter dobrovoľných príspevkov a súvisia so získavaním mimorozpočtových prostriedkov, v príjmoch štátneho rozpočtu sa ich výška nerozpočtuje.

Na rok 2003 sa v tejto hlavnej kategórii rozpočtovali iba transfery v celkovej sume 4 004,3 mil. Sk, a to v kapitole VPS v sume 4 000,0 mil. Sk ako odvod dividend FNM SR a v kapitole MZ SR v sume 4,3 mil. Sk ako príjem kapitoly, ktorý ministerstvu poskytujú zdravotné poisťovne na financovanie centrálného registra poistencov, ktorý pre poisťovne vedie ministerstvo na základe zmluvy. Rozpočtovým opatrením sa ich pôvodná výška zvýšila na 9 331,2 mil. Sk. Skutočné príjmy z grantov a transferov boli vykázané za rok 2003 v sume 12 192,0 mil. Sk (130,7 % upraveného rozpočtu), z toho predstavovali granty sumu 651,0 mil. Sk a tuzemské transfery sumu 11 541,0 mil. Sk.

Najväčší objem príjmov z *tuzemských transferov* v sume 11 486,4 mil. Sk, bol vykázaný v kapitole VPS. Štruktúra a účelové určenie prostriedkov bolo nasledovné:

- prevod prostriedkov z FNM SR v sume 7 264,5 mil. Sk,
- prevod prostriedkov zo štátnych finančných aktív na posilnenie príjmov štátneho rozpočtu v kapitole VPS v sume 4 222,0 mil. Sk.

Celkový objem príjmov z grantov a transferov v roku 2003 sa oproti roku 2002, kedy celkové príjmy dosiahli sumu 1 657,7 mil. Sk, zvýšil o sumu 10 534,3 mil. Sk. Tento výrazný nárast príjmov bol ovplyvnený najmä výškou tuzemských transferov realizovaných prostredníctvom kapitoly VPS. Výšku skutočných príjmov tejto hlavnej kategórie ovplyvnila tiež metodická zmena týkajúca sa vykazovania príjmov z dividend od SPP, a.s. Od roku 2003 sú tieto príjmy vykazované v hlavnej kategórii 300 - Granty a transfery namiesto v hlavnej kategórii 200 - Nedaňové príjmy.

NKÚ SR konštatuje, že použitie finančných prostriedkov získaných v roku 2003 z grantov a transferov účelovo určených na financovanie vecných potrieb rozpočtových kapitol bolo realizované v súlade s § 49b ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách, a to na základe predchádzajúceho rozhodnutia vlády o ich prevode zo štátnych finančných aktív do príjmov štátneho rozpočtu.

Hlavná kategória 400 - Príjmy zo splácania úverov, pôžičiek a majetkových účastí

Rozpočet na rok 2003 v sume 3 759,0 mil. Sk tvorili príjmy zo splátok z návratných finančných výpomocí od zdravotných poisťovní v sume 2 200,0 mil. Sk, dočasných finančných výpomocí zo zrealizovaných štátnych záruk za bankové úvery v sume 800,0 mil. Sk, úverov v kapitole ministerstva pôdohospodárstva v sume 700,0 mil. Sk, v kapitole ministerstva životného prostredia v sume 57,0 mil. Sk a v kapitole ministerstva vnútra v sume 2,0 mil. Sk. Pôvodne schválený rozpočet bol znížený na sumu 3 727,4 mil. Sk. Skutočné príjmy boli za rok 2003 vykázané v sume 3 416,6 mil. Sk (90,9 % schváleného rozpočtu). Na celkových príjmoch sa podieľali príjmy zo splátok:

- *návratných finančných výpomocí od zdravotných poisťovní* v sume 2 423,7 mil. Sk,
- *dočasných finančných výpomocí zo zrealizovaných štátnych záruk za bankové úvery* v sume 373,0 mil. Sk,

- úverov poskytnutých v rámci kapitoly ministerstva pôdohospodárstva sumou 544,5 mil. Sk, kapitoly ministerstva životného prostredia sumou 55,2 mil. Sk, kapitoly ministerstva vnútra sumou 2,5 mil. Sk a kapitoly ministerstva financií sumou 0,9 mil. Sk.

NKÚ SR vo svojom stanovisku k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2003 konštatoval, že splnenie rozpočtovanej výšky tejto hlavnej kategórie príjmov je reálne, s možnosťou ich vyššieho plnenia realizovaním osobitných finančných operácií vlády SR v oblasti deblokácií pohľadávok SR voči zahraničiu a realizovaním odvodu príjmov z predaja pohľadávok Slovenskej konsolidačnej, a. s.

MF SR na rok 2003 príjmy zo splácania istín zahraničných úverov, pôžičiek a z majetkových účastí nerozpočtovalo a ani nevykázalo ich skutočný príjem. Tento stav sa výrazne premietol vo vykázaní medziročného poklesu celkových skutočných príjmov tejto hlavnej kategórie, a to až o sumu 5 601,8 mil. Sk. Skutočné príjmy zo splácania istín zahraničných úverov a pôžičiek v roku 2002 predstavovali sumu 6 098,8 mil. Sk. V roku 2003 príjmy zo splácania istín zahraničných úverov a pôžičiek v sume 3 026,2 mil. Sk, ktoré tvorili splátky vládnych úverov a pohľadávok zo zahraničia vo forme istín v sume 3 011,4 mil. Sk a odplata za postúpenie pohľadávky voči Mongolsku v sume 14,8 mil. Sk, boli smerované priamo na účet štátnych finančných aktív.

4 Výdavky štátneho rozpočtu

Objem výdavkov na rok 2003 bol zákonom o štátnom rozpočte určený vo výške 291 437,3 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa pôvodný rozpočet výdavkov zvýšil na sumu 295 942,2 mil. Sk, čím sa vytvorili možnosti riešenia ďalších nevyhnutných výdavkov v objeme 4 504,9 mil. Sk.

Skutočné výdavky v celkovej sume 289 044,2 mil. Sk boli oproti upravenému rozpočtu nižšie o 6 898,0 mil. Sk a predstavovali plnenie na 97,7 %. V porovnaní so schváleným rozpočtom boli skutočné výdavky nižšie o 2 393,0 mil. Sk (o 0,8 %). Medziročný nárast o 18 mld. Sk bol dôsledkom zmien spôsobených reformami verejnej správy, realizáciou zákonov o štátnej a verejnej službe, decentralizáciou štátnej správy a procesom transformácie vysokého školstva.

Z celkových rozpočtovaných výdavkov bolo 253 472,2 mil. Sk (87%) určených na bežné výdavky. Ich objem sa po rozpočtových opatreniach zvýšil na 255 292,0 mil. Sk. Skutočné bežné výdavky dosiahli objem 247 490,1 mil. Sk (96,9 %).

Na kapitálové výdavky bol v štátnom rozpočte určený objem 32 529,6 mil. Sk, ktorý bol rozpočtovými opatreniami znížený na 32 511,4 mil. Sk. Skutočné čerpanie bolo vykázané v sume 29 112,4 mil. Sk (89,5 % upraveného rozpočtu).

Výdavky na úvery, pôžičky a účasť na majetku boli rozpočtovými opatreniami zvýšené z pôvodných 5 435,4 mil. Sk na sumu 8 138,8 mil. Sk, a boli určené najmä na finančné krytie záväzkov vyplývajúcich zo záruky vlády SR poskytnutej Konsolidačnej banke, š.p. (2 900 mil. Sk) a na poskytnutie návratných finančných výpomocí pre zdravotné poisťovne (2 200 mil. Sk). Skutočné výdavky dosiahli objem 7 873,6 mil. Sk, a smerovali hlavne na financovanie návratných finančných výpomocí poskytnutých a. s. Veriteľ

(5 200 mil. Sk) a na realizáciu osobitných záruk vlády v rámci projektu reštrukturalizácie úverového portfólia vybraných bánk (2 374,4 mil. Sk).

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách boli v závere roka 2003 vykonané prevody prostriedkov na mimorozpočtové účty jednotlivých kapitol v celkovej výške 9 295,4 mil. Sk. Na osobitné účty dofinancovania programov, z ktorých môžu kapitoly čerpať tieto prostriedky v nasledujúcom rozpočtovom roku na tie isté účely v rámci programov, boli prevedené prostriedky vo výške 4 568,1 mil. Sk. Na základe výnimky udelennej ministrom financií SR podľa ustanovenia § 54 ods. 1 písm. f) zákona o rozpočtových pravidlách boli na mimorozpočtové účty jednotlivých kapitol prevedené prostriedky vo výške 4 727,3 mil. Sk.

Z kontrolných zistení NKÚ SR vyplynulo, že bolo udelených aj niekoľko opakovaných výnimiek z časového použitia rozpočtových prostriedkov, čo je v rozpore s § 54 ods. 1 písm. f) zákona o rozpočtových pravidlách, podľa ktorého minister financií môže povoliť v rozpočtovom roku, v ktorom boli rozpočtové prostriedky poskytnuté, ich použitie aj v nasledujúcom roku.

MH SR porušilo rozpočtovú disciplínu tým, že nevykonalo MF SR schválený presun prostriedkov roku 2003 do roku 2004 podľa rozpočtového opatrenia, v dôsledku čoho prišlo k prekročeniu záväzného limitu bežných výdavkov štátneho rozpočtu. Tým MH SR konalo v rozpore s ustanovením § 10 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách, podľa ktorého rozpočtové prostriedky možno použiť do konca rozpočtového roka, a to len na účely, na ktoré boli určené zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok alebo určené podľa tohto zákona.

Podstatný vplyv na vznik rozpočtových opatrení malo uznesenie vlády SR č. 68/2003 k návrhu financovania ETAPY č. II prípravy a realizácie významnej investície v regióne Trnava-juh, uznesenie vlády SR č. 89/2003 dodatok k návrhu financovania ETAPY č. II, nariadenie vlády SR č. 681/2003, ktorým sa ustanovujú stupnice platových taríf a limitov osobného príplatku zamestnancov pri vykonávaní verejnej služby, uznesenie vlády SR č. 327/2003 k návrhu na zvýšenie ohodnotenia zamestnancov zodpovedných za čerpanie fondov EÚ, taktiež vstup zamestnancov štátnej správy do štátnej služby, čím sa menili platové náležitosti.

V kapitole MDPT SR bolo viazaných 195 385 149 Sk v rozpočtovej organizácii Slovenská správa ciest Bratislava za porušenie rozpočtovej disciplíny. Rozpočtovým opatrením bolo uvoľnených 138 200 000 Sk. Z celkového hľadiska došlo v kapitole MDPT SR k uvoľneniu 70,73 % viazaných prostriedkov. V kapitole MH SR bolo v roku 2003 viazaných 190 770 277 Sk. Z tohoto objemu bolo uvoľnených 187 503 262 Sk, čo predstavuje 98,29 % viazaných prostriedkov.

Podľa NKÚ SR, aj keď uvoľnenie viazaných prostriedkov bolo v súlade s platnou legislatívou, takýto postup má kontraproduktívny účinok na dodržiavanie predmetných právnych noriem a znižuje účinnosť viazania ako nástroja na upevnenie rozpočtovej disciplíny.

Výdavky štátneho rozpočtu v ekonomickom členení

Ekonomická klasifikácia triedi rovnorodé druhy príjmov a výdavkov na hlavné kategórie, kategórie, položky a podpoložky. Zároveň ustanovuje, ktoré výdavky sa financujú z bežných výdavkov a ktoré z kapitálových výdavkov.

Hlavná kategória 600 - Bežné výdavky

Rozpočet bežných výdavkov tvoril rozhodujúci podiel (87,0 %) z celkových rozpočtovaných výdavkov, pričom v skutočnom plnení dosiahol tento podiel 85,6 %.

Kategória 610 - Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania

Patria sem všetky plnenia fyzickým osobám v pracovnom pomere, v služobnom pomere, v štátnozamestnaneckom pomere (vrátane zamestnancov zahraničnej služby) a za výkon verejných funkcií uhrádzané podľa príslušných predpisov. Patrí sem i valutová časť plátov zamestnancov zahraničnej služby vyjadrená v slovenskej mene a platy zamestnancov vykonávajúcich verejnoprospešné práce, na ktoré poskytovali príspevky príslušné úrady práce.

Najväčší objem v rámci tejto skupiny výdavkov pripadol na mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania. Ich limit sa vo schválenom rozpočte určil formou záväzného ukazovateľa do výšky 33 959,3 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa znížil na 31 332,6 mil. Sk. Skutočné čerpanie výdavkov na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania bolo vykázané vo výške 30 712,2 mil. Sk, čo oproti roku 2002 predstavuje zníženie o 7 052,6 mil. Sk. Mimorozpočtové prostriedky boli použité v úhrnnej sume 51,3 mil. Sk.

Mzdové výdavky boli v rozpočtových organizáciách rozpisované pre stanovený limit zamestnancov. Limit mzdových výdavkov bol takmer vyčerpaný (98,0 %), pričom skutočný počet zamestnancov bol oproti upravenému limitu nižší. Počet zamestnancov v rozpočtových organizáciách SR v roku 2003 (bez zamestnancov ozbrojených zložiek) dosiahol 109 502 osôb. Vo vzťahu k upravenému rozpočtu je to menej o 6 807 zamestnancov. Z uvedeného počtu pracovalo v ústredných orgánoch SR 7 627 osôb (o 1 031 menej ako upravený limit) a v aparátoch krajských a okresných úradov 12 435 osôb (o 314 menej ako upravený limit). Priemerná mesačná mzda v rozpočtových organizáciách bez krajských a okresných úradov dosiahla 19 914 Sk a za krajské a okresné úrady 13 863 Sk.

Od roku 1998 pretrváva nepriaznivý trend v tom, že v jednotlivých rokoch stanovené limity zamestnancov sa nenapĺňali, pričom mzdové prostriedky sa vyčerpali. Správcovia jednotlivých kapítol si objednávali u rôznych externých dodávateľov aj práce a služby, ktoré sú súčasťou činností vyplývajúcich zo štatútov jednotlivých organizácií. Najčastejšie to boli právne služby, analytické činnosti, poradensko-konzultačné služby, servisné, čistiace, strážne služby a pod. Tým sa obchádza stanovený limit počtu zamestnancov, ako aj limit mzdových prostriedkov, nakoľko tieto výdavky sú hradené z kategórie 630 - Tovary a ďalšie služby.

NKÚ SR na základe kontrolných poznatkov konštatuje, že uplatňovanie zákona č. 312/2001 Z.z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe“) malo dopad na výdavky štátneho rozpočtu a prejavilo sa v jednotlivých kapitolách zvýšeným objemom vyplatených miezd.

Kontrolou hospodárenia a zostavenia záverečných účtov kapitol štátneho rozpočtu za rok 2003 NKÚ SR zistil, že pri nenaplnenom stave pracovníkov organizácie zamestnávali externých spolupracovníkov na dohody o pracovnej činnosti a dohody o vykonaní práce. Vo viacerých prípadoch bolo zistené, že v dohodách neboli presne stanovené podmienky, resp. boli uhradené aj ďalšie nároky, ktoré neboli v zmluvách dohodnuté (napríklad použitie súkromných motorových vozidiel na pracovné cesty). V 13 prípadoch boli tieto dohody nesprávne zahrnuté do položky tarifných plátov, čím došlo k skresleniu ukazovateľa priemernej mzdy. Ďalej bolo zistené, že vo viacerých prípadoch boli na odborné činnosti zamestnávaní na dohody študenti, ktorí nemali potrebné vzdelanie ani odbornú prax.

Kategória 630 - Tovary a ďalšie služby

Táto kategória zahŕňa platby za tovary a služby zakúpené na trhu, okrem kapitálových aktív. Výdavky na tovary a ďalšie služby rozpočtované sumou 32 158,1 mil. Sk tvorili 13,4 % z rozpočtu bežných výdavkov. Rozpočtovými opatreniami sa ich objem zvýšil na 37 082,1 mil. Sk. Skutočné výdavky v tejto kategórii boli vykázané v sume 34 524,9 mil. Sk (plnenie na 93,1%).

Kontrolou výdavkov tejto kategórie NKÚ SR zistil viaceré prípady nehospodárneho a neoprávneného použitia rozpočtových prostriedkov. Napríklad:

V oblasti pracovných ciest:

- oneskorené vyúčtovanie tuzemských a zahraničných pracovných ciest a oneskorené odvádzanie nevyčerpaných devízových prostriedkov,*
- neúplnosť dokladov pri zahraničných pracovných cestách,*
- nesprávne, neúplné a nepreukazné vyplňovanie údajov v cestovných príkazoch,*
- neopodstatnená úhrada cestovných výdavkov a neoprávnené vyplatenie časti úhrady pri zúčtovaní pracovných ciest,*
- úhrady cestovného súkromnými motorovými vozidlami nad rámec zákona o cestovných náhradách,*
- nezúčtovanie preddavkov poskytnutých na cestovné náhrady.*

V oblasti autoprevádzky:

- použitie služobných motorových vozidiel na súkromné účely.*

V oblasti právnych služieb:

- nebola dodržaná zásada maximálnej hospodárnosti, keď bolo súkromnej advokátskej kancelárii zadané vypracovanie výkladu zákona aj napriek existujúcemu výkladu MF SR a vlastného úradu,*
- nebola dodržaná maximálna hospodárnosť v prípade riešenia právneho sporu, keď bola uzatvorená mandátna zmluva s advokátskou kanceláriou v čase prebiehajúceho odvolacieho konania, keď už nebolo možné predkladať ďalšie doklady a odvolací súd rozhodol v zmysle podaného odvolania vypracovaného zamestnancami organizácie.*

V oblasti platieb za materiál a služby:

- nebola uplatnená správna položka rozpočtovej klasifikácie,*
- neoprávnené boli čerpané bežné výdavky na obstaranie hmotného investičného majetku,*

- *tovary patriace do kategórie bežných výdavkov boli financované z kapitálových výdavkov,*
- *preddavky na obstaranie tovaru boli poskytované vopred bez zmluvného dohodnutia,*
- *nebola odúčtovaná suma poskytnutého preddavku,*
- *nesprávne boli zaučtované preddavky na majetkové účty,*
- *úhrada preddavkových platieb bez vystavenia preddavkových faktúr,*
- *úhrady preddavkov poskytnuté vopred až do výšky 100 %,*
- *preddavky nezúčtované do konca rozpočtového roka 2003,*
- *úhrady faktúr, ktoré neobsahovali základné náležitosti (jednotkovú cenu, množstvo, názov služby a pod.),*
- *úhrada faktúr bez doloženej špecifikácie vykonaných prác a dodaného materiálu,*
- *nepreúčtovanie výdavkov na nákup periodík a publikácií z preddavkového účtu na účet nákladov,*
- *uzatváranie zmlúv o dielo aj na tie činnosti, ktoré príslušným subjektom vyplývali zo štatútu,*
- *duplicitné úhrady DPH.*

V oblasti verejného obstarávania:

- *dokumentácia o verejnom obstarávaní obsahovala doklady, ktoré boli doložené dodatočne, nakoľko boli notárom overené až 3 mesiace po uskutočnení dodávok tovaru a úhrade faktúr a nie pri rokovaní s uchádzačom,*
- *nesprávne boli stanovené kritériá, keď nepodstatné 2 kritériá ovplyvnili výsledok súťaže tak, že podstatné váhové kritérium (cena) nebolo v konečnom dôsledku dominujúce,*
- *pri výbere právnickej kancelárie bola použitá metóda rokovacie konanie bez zverejnenia podľa ustanovenia § 52 ods. 1 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní, pričom odôvodnenie použitia tejto metódy vznikom mimoriadnej udalosti a časovej tiesne, nespôsobenej obstarávateľom, nezodpovedalo zistenej skutočnosti,*
- *dokumentácia k verejnemu obstarávaniu nebola evidovaná, založené písomnosti neboli označené a dokumentácia nebola archivovaná, čím obstarávateľ konal v rozpore s ustanovením § 38 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní,*
- *nebol dodržaný princíp transparentnosti vo verejnom obstarávaní podľa § 31 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní,*
- *kontrolovaný subjekt nezaslal výsledok verejného obstarávania v zákonom stanovenej lehote na zverejnenie do vestníka,*
- *rozpočtové prostriedky boli čerpané bez toho, aby bola uplatnená niektorá z foriem verejného obstarávania,*
- *bola uzatvorená zmluva, v ktorej boli zmenené podmienky (cena) oproti pôvodnej zmluve uzatvorenej na opakované plnenie,*
- *nebol preukázaný výber uchádzača získaný prieskumom trhu, čo je v rozpore s ustanovením § 56e ods. 2.*

NKÚ SR v súvislosti s výsledkami kontrol obstarávania tovarov, služieb aj investičného majetku v zmysle zákona o verejnom obstarávaní konštatuje, že pri obstarávaní tovarov a služieb organizácie využívajú v prevažnej miere najmenej transparentnú metódu verejného obstarávania - rokovacie konanie bez zverejnenia, pri ktorom často nemožno vylúčiť existenciu takých negatívnych javov ako je klientelizmus

a korupcia. Takýto postup však umožňuje nedokonalá legislatíva a neodstránila ju ani novela zákona o verejnom obstarávaní.

Hlavná kategória 700 - Kapitálové výdavky

Táto hlavná kategória zahŕňa výdavky na obstaranie hmotného a nehmotného investičného majetku pre činnosť organizácie a výdavky súvisiace s týmto obstaraním. Rozpočtované kapitálové výdavky v sume 32 529,6 mil. Sk tvorili z celkových výdavkov štátneho rozpočtu 11,6 %. Rozpočtovými opatreniami sa objem kapitálových výdavkov znížil na 32 511,5 mil. Sk a skutočnosť bola vykázaná v sume 29 112,3 mil. Sk (89,5% upraveného rozpočtu).

V porovnaní s rozpočtovým rokom 2002 boli kapitálové výdavky určené nižšie o 2,1 % (o 688,7 mil. Sk). Skutočné kapitálové výdavky boli v porovnaní s rokom 2002 nižšie o 3,5 % (o 1 064,9 mil. Sk).

Obstarávanie kapitálových aktív sa rozpočtovalo sumou 19 376,0 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa táto suma znížila na 17 832,2 mil. Sk a skutočné výdavky dosiahli výšku 15 371,3 mil. Sk (len 86,2 % upraveného rozpočtu).

Kapitálové transfery sa rozpočtovali v sume 13 153,7 mil. Sk a rozpočtovými opatreniami boli upravené na sumu 14 679,3 mil. Sk. Skutočné čerpanie bolo vykázané v sume 13 741,0 mil. Sk (93,6 % upraveného rozpočtu).

Kategória 710 - Obstarávanie kapitálových aktív

Táto kategória zahŕňa výdavky na obstarávanie kapitálových aktív, t. z. hmotného a nehmotného majetku. V tejto kategórii sa klasifikujú výdavky umožňujúce nadobudnúť kapitálové aktíva z vlastných zdrojov rozpočtu.

Kontrolou výdavkov tejto kategórie NKÚ SR zistil nasledovné nedostatky:

- vynaložené kapitálové výdavky, na základe ktorých došlo k zhodnoteniu majetku, neboli preukázateľne zaúčtované na príslušných majetkových účtoch,***
- bolo porušené uznesenie vlády SR č.1073/2001, keď nebol zabezpečený účel použitia finančných prostriedkov,***
- kapitálové výdavky uhradené z čerpacieho investičného účtu a z účtu dofinancovania programov boli zaúčtované na majetkové účty, ale doklady o zaradení majetku do používania sa v dokumentácii nenachádzali,***
- zakúpenie 3 osobných motorových vozidiel s nadštandardným vybavením,***
- nehospodárne vynaloženie finančných prostriedkov uzatvorením nevýhodných zmlúv pri predaji stanovením nižšej ceny ako umožňovali podmienky, za ktorých bola zmluva uzatváraná,***
- nedodržanie hospodárnosti a efektívnosti použitia prostriedkov štátneho rozpočtu pri získavaní priestorov pre umiestnenie zastupiteľského úradu SR,***
- neodôvodnené použitie metódy verejného obstarávania - rokovacieho konania bez zverejnenia pri úprave daňových skladov,***
- čerpanie rozpočtových prostriedkov bez toho, aby bola uplatnená niektorá z foriem verejného obstarávania,***
- financovanie výdavkov z limitu kapitálových výdavkov na nákup tovaru, ktorý nespĺňal kritéria pre zaradenie do dlhodobého majetku,***
- nezúčtovanie poskytnutých preddavkov,***

- *nedodržanie podmienok poskytovania preddavkov,*
- *neoprávnená úhrada výdavkov na prevádzku činnosti vlastnej príspevkovej organizácie,*
- *poskytnutie preddavku vo výške 100 %.*

Kategória 720 - Kapitálové transfery

Táto kategória zahŕňa platby vykonané s cieľom umožniť príjemcovi nadobudnúť kapitálové aktíva alebo kompenzovať ich poškodenie alebo zničenie.

NKÚ SR kontrolou poskytnutia prostriedkov z tejto kategórie napríklad zistil:

Správca kapitoly pri posudzovaní a schvaľovaní žiadosti o dotácie nedostatočne preveril formálnu a obsahovú správnosť predložených dokladov, najmä z pohľadu reálnosti účtovných dokladov, podnikateľských zámerov a schopnosti zhodnocovať poskytnuté štátne prostriedky príjemcami. Dotácie boli priznané a poskytnuté aj takým žiadateľom, ktorí nesplnili požadované parametre projektov a kritérií pre poskytnutie dotácií, nedisponovali dostatočnými finančnými zdrojmi na spolufinancovanie účelu dotácie, neplnili si odvodové povinnosti voči štátnemu rozpočtu, boli v exekučnom konaní, nepredložili požadované prílohy k žiadosti o poskytnutie dotácie. V 1 prípade bola dotácia poskytnutá žiadateľovi, ktorý vo výpise z obchodného registra nemal zapísaný predmet činnosti, ktorý by umožňoval žiadať a čerpať dotáciu. Ďalej chýbali účtovné závierky žiadateľov, preukázanie vlastných, resp. cudzích zdrojov financovania, podnikateľský zámer, faktúry dodávateľov, zmluvy o odbyte výrobkov, nepreukázaný nájom pôdy a pod.

* * *

NKÚ SR v rámci kontrol vykonaných v jednotlivých kapitolách štátneho rozpočtu overil dodržiavanie ustanovení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“) a Opatrenia Ministerstva financií SR č. 23340/2002-92 z 17. 12. 2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcová účtová osnova pre rozpočtové organizácie, štátne fondy, obce, vyššie územné celky, príspevkové organizácie a niektoré iné právnické osoby (ďalej len „Opatrenia MF SR“), ktorých hlavným predmetom činnosti nie je podnikanie (vydaného MF SR v zmysle § 4 ods. 2 a § 13 zákona o účtovníctve), pričom zistil viaceré porušenia tohto zákona, napríklad:

- § 3 ods. 1 zákona, podľa ktorého účtovná jednotka účtuje a vykazuje účtovné prípady v období, s ktorým časovo a vecne súvisia.

Bolo zistené, že po uskutočnení dodávky neboli preúčtované príslušné výdavky na nákup periodík a publikácií z preddavkového účtu na účet nákladov vo výške 364,5 tis. Sk. (MV SR)

- § 6 ods. 3 zákona, podľa ktorého účtovná jednotka je povinná inventarizovať majetok a záväzky a rozdiel majetku a záväzkov podľa § 29 a § 30.

Zistené nevykonanie celkovej inventarizácie majetku a záväzkov k 31. 12. 2003 s neúplnou správou o jej vykonaní, bez porovnania výsledkov fyzickej inventúry so stavom v účtovníctve a vyčíslenia inventarizačných rozdielov. (MH SR)

- § 7 ods. 2 zákona, podľa ktorého zobrazenie v účtovnej závierke je verné, ak obsah položiek účtovnej závierky zodpovedá skutočnosti a je v súlade s ustanovenými účtovnými zásadami a účtovnými metódami. Zobrazenie v účtovnej závierke je pravdivé, ak sú pri ňom použité účtovné zásady a účtovné metódy, ktoré vedú k dosiahnutiu verného zobrazenia skutočností v účtovnej závierke.

Nesprávnym zúčtovaním mzdového fondu bola vykázaná vyššia priemerná mzda o 81 Sk a vo výkazníctve k 31. 12. 2003 bolo vyššie čerpanie v položke tarifné mzdy a v položke dohody o vykonaní práce a pracovnej činnosti bolo nižšie o 449 tis. Sk. (MH SR)

Zistený nesúlad medzi dokladmi o zaradení dodaných digitálnych kopírovacích strojov do používania a účtovnými zápismi na účtoch poskytnutých preddavkov a účte strojov, prístrojov a zariadení vo výške 1 579 974 Sk a zároveň zistené neodúčtovanie sumy poskytnutého preddavku. (MP SR)

- § 8 ods. 4 zákona, podľa ktorého účtovníctvo účtovnej jednotky je preukázateľné, ak všetky účtovné záznamy sú preukázateľné (§ 32) a účtovná jednotka vykonala inventarizáciu a § 21 ods. 2 Opatrenia MF SR, podľa ktorého ako dlhodobý nehmotný majetok a dlhodobý hmotný majetok sa účtujú veci, ktoré sú uvedené do používania a majú zabezpečené všetky technické funkcie potrebné na používanie a spĺňajú všetky podmienky podľa osobitných predpisov v oblasti stavebnej, ekologickej, požiarnej, bezpečnostnej a hygienickej.

Zistenie chýbajúcich dokladov o zaradení majetku do používania v hodnote 62 591 610 Sk a nepreukázanie schopnosti tento majetok samostatne prevádzkovať. (MP SR)

Zistené nesprávne zaúčtovanie preddavkov na dodávku IACS vo výške 3 240 000 Sk a vo výške 2 341 996 Sk podľa uzatvorenej zmluvy o dielo na majetkové účty. (MP SR)

- § 23 ods. 1 Opatrenia MF SR, podľa ktorého na účte 042 - Obstaranie dlhodobého majetku sa účtuje obstarávaný dlhodobý majetok do doby jeho uvedenia do používania vrátane výdavkov súvisiacich s jeho obstaraním.

Zistenie obstarania PC v hodnote 1 987 200 Sk, ktoré boli zaúčtované do majetku skôr ako boli uvedené do používania. (MP SR)

- § 8 ods. 1 zákona, podľa ktorého je účtovná jednotka povinná viesť účtovníctvo správne, úplne, preukázateľne, zrozumiteľne a spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov.

Vypracovaná súvaha za rozpočtové organizácie k 31. 12. 2003 neobsahovala hodnoverné údaje o deblokovanom dlhu Ruskej federácie v hodnote 431 350 322 Sk; bol zistený nesúlad vo vykazovanom majetku k 31. 12. 2003 tým, že neboli zaúčtované všetky skutočnosti zistené inventarizáciou do účtovného obdobia roka 2003; boli vykonané úhrady preddavkov zhotoviteľovi diela bez vystavených preddavkových faktúr. Celkové porušenie zákona bolo vyčíslené v sume 433 210 901 Sk. (MO SR)

Bola zistená úhrada 11 faktúr bez doloženej špecifikácie vykonaných prác a dodaného materiálu v sume 4 077 200 Sk. (MV SR)

- § 14 ods. 1 zákona, podľa ktorého peňažné sumy analytických účtov musia zodpovedať príslušným súhrnným sumám začiatkových stavov, obrátov strany Má dať a strany Dal, konečných zostatkov a konečných stavov syntetických účtov, ku ktorým sa analytické účty vedú.

Zistené nedodržanie vzájomného vzťahu syntetického účtu a analytickej evidencie, keď suma vykázaná na syntetickom účte ostatných záväzkov v mínusovej hodnote 7 666 130 Sk (neuhradených pohľadávok od podnikateľských subjektov) nekorešponduje so sumou 7 911 224 Sk v analytickej evidencii tohto účtu, pričom ide o stav pretrvávajúci od roku 2001. (MP SR)

NKÚ SR na základe uvedených zistení konštatuje, že zo strany správcov kapítol štátneho rozpočtu nebola vždy venovaná dostatočná pozornosť vedeniu účtovníctva v zmysle ustanovení zákona, účtovnej dokumentácii z hľadiska komplexnosti náležitostí a dodržiavaniu účtovných postupov podľa účtovnej osnovy. Preto v súvislosti s nutnosťou permanentného zabezpečovania transparentnosti a objektívnosti rozpočtového procesu NKÚ SR poukazuje na potrebu dôslednejšieho prístupu k vedeniu účtovníctva (najmä k inventarizácii majetku a záväzkov, zaradovaniu majetku do používania a zúčtovávania poskytnutých preddavkov), vyplývajúceho z požiadaviek poskytovať verný a pravdivý obraz o stave a pohybe majetku a záväzkov, finančnej situácii a využívaní rozpočtových prostriedkov, získavania plnohodnotných informácií pre potreby riadenia a kontrolu procesov prebiehajúcich v účtovných jednotkách, ako aj z požiadavky vytvárať riadne podmienky pre ochranu majetku štátu.

Výdavky štátneho rozpočtu podľa funkčného členenia

V rozpočtovom roku 2003 sa pri tvorbe rozpočtu i pri sledovaní jeho plnenia uplatnilo triedenie podľa funkčnej klasifikácie. Toto triedenie umožňuje sledovať výdavky podľa oddielov, ktoré zohľadňujú jednotlivé odvetvia verejnej správy. V rámci oddielov sa uplatňuje podrobnejšie členenie na skupiny, triedy a podtriedy.

Funkčná klasifikácia umožňuje sledovanie výdavkov verejnej správy podľa ich účelu a medzinárodné porovnanie.

Oddiel 01 - Všeobecné verejné služby

Do tohto oddielu sú zahrnuté výdavky na činnosti súvisiace s organizáciou štátu. Oddiel sa člení na 8 skupín. Výdavky na tieto činnosti boli v rozpočte určené sumou 63 446,5 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami boli upravené na sumu 59 261,0 mil. Sk. Skutočné výdavky boli vykázané v sume 56 227,1 mil. Sk.

Kancelária Národnej rady SR

NKÚ SR kontrolou kapitoly zistil nedostatky:

- v dodržiavaní zákona o verejnom obstarávaní,*
- v dodržiavaní ustanovenia § 36 ods. 3 zákona o cestovných náhradách.*

Išlo o 7 prípadov oneskoreného vrátenia devízových prostriedkov v celkovej sume 190 643 Sk.

Úrad vlády SR

Kontrolou bolo zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov v celkovej sume 1 445 000 Sk. Ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách boli porušené v sume 1 311 000 Sk najmä pre nedodržiavanie kritéria maximálnej hospodárnosti a efektívnosti použitia prostriedkov podľa ustanovenia § 10 ods. 7 cit. zákona. Napríklad:

ÚV SR uzatváral s viacerými fyzickými osobami zmluvy o poskytovaní poradensko-konzultačných služieb s akcentom na prípravu a realizáciu aktivít o prínosoch a rizikách vstupu do EÚ, s dohodnutými mesačnými odmenami od 10 000 Sk do 20 000 Sk. Služby a práce boli v zmysle týchto zmlúv vykonávané pre Sekciu pre európske záležitosti (ďalej len „SEZ“). Vo viacerých prípadoch boli živnostenské oprávnenia týchto fyzických osôb vydané v rovnaký deň ako bola podpísaná zmluva. Prítom v predmetoch zmlúv uzatvorených s externými spolupracovníkmi boli činnosti, ktoré boli v zmysle platného organizačného poriadku súčasťou obsahu činnosti SEZ a jej príslušných odborov. Tieto činnosti

mal preto ÚV SR v zmysle Zákonníka práce zabezpečovať vlastnými zamestnancami. Tým, že ÚV SR nezabezpečil plnenie svojich úloh vlastnými zamestnancami, ale dodávateľským spôsobom na základe zmlúv, pričom nenaplňal stanovený počet zamestnancov o 23 %, konal v rozpore s ustanovením § 223 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov.

Pri kontrole dodržiavania zákona o verejnom obstarávaní bolo zistené, že pri objednávke na vydanie učebnice „Výchova k tolerancii“ bol vopred vybraný vydavateľ s termínom dodania titulu 30.06.2003. Finančné prostriedky na vydanie 10 000 kusov tejto učebnice v sume 1 600 000 Sk schválila vláda SR uznesením č. 1096/2002. Tým, že ÚV SR objednal služby u konkrétneho zhotoviteľa, pričom cena obstarania bola 1 600 000 Sk a časový priestor 6 mesiacov bol dostatočný na realizáciu metódy verejnej súťaže, konal ÚV SR v rozpore s ustanovením § 12 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní. Až keď určený vydavateľ nezrealizoval vydanie učebnice v stanovenom termíne, ÚV SR u neho zrušil objednávku a vyhlásil verejnú súťaž.

Ustanovenia zákona o správe majetku štátu boli porušené pri správe pohľadávok štátu, keď ÚV SR nepostupoval pri vymáhaní pohľadávok v súlade s ustanovením § 6 ods. 4 tohto zákona. Pohľadávky Slovenskej informačnej agentúry v sume 20 959 428 Sk voči 3 spoločnostiam evidoval ÚV SR od roku 1997. Advokátska kancelária, ktorá na základe zmluvy uzatvorenej v roku 2000 zabezpečovala pre ÚV SR vymáhanie pohľadávok, neukončila do februára 2004 ani jeden prípad, pričom pri vymáhaní štátnej pohľadávky nevyužila všetky právne cesty stanovené zákonom o správe majetku štátu.

Ďalej boli zistené prípady, keď ÚV SR uhradil faktúry, ktoré nespĺňali náležitosti účtovného dokladu, lebo vo faktúrach chýbal opis účtovného prípadu, resp. k faktúram neboli doložené preukazné doklady (súpis vykonaných prác), čím bolo porušené ustanovenie § 10 ods. 1 zákona o účtovníctve.

Kontrolou inventarizácie k 31. 12. 2003 bolo zistené, že ÚV SR nevykonala inventarizáciu pokladne k tomuto termínu, resp. správa o inventarizácii neobsahovala závery o výsledkoch dokladovej inventarizácie záväzkov, čím došlo k porušeniu ustanovenia § 29 a § 30 zákona o účtovníctve.

Ministerstvo financií SR

NKÚ SR kontrolou kapitoly zistil:

- obchádzanie stanoveného limitu zamestnancov zamestnaním 102 externých pracovníkov a objednávaním prác a služieb u externých dodávateľov (napríklad za právne služby, audítorské, analytické činnosti, poradensko-konzultačné služby bolo uhradených 42,3 mil. Sk),

- vyčerpanie limitu mzdových výdavkov na 99,2 %, pričom skutočný počet zamestnancov bol oproti upravenému limitu výrazne nižší (len 84,7 %),

- úhradu faktúry za dodávku a inštaláciu hardware o 13 dní skôr, ako došlo ku skutočnej inštalácii, čím bol porušený § 10 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách,

- nesprávne použitie metódy obstarania, vyhnutie sa aplikácii zákona o verejnom obstarávaní vzhľadom na ustanovené finančné limity a pravidlá na určenie predpokladanej ceny predmetu obstarávania jeho rozdelením,

- nedodržanie hospodárnosti a efektívnosti použitia rozpočtových prostriedkov v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách v oblasti verejného obstarávania.

Krajské úrady, obce a vyššie územné celky

V roku 2003 sa rozpočtové vzťahy k rozpočtom obcí a vyšších územných celkov rozpočtovali v kapitole Súhrnný finančný vzťah k obciam a VÚC (ďalej len „SFV“). Výdavky kapitoly SFV boli určené sumou 15 562 801 tis. Sk. Rozpočtovými opatreniami boli zvýšené o 1 565 360 tis. Sk na sumu 17 128 161 tis. Sk. Výdavky kapitoly boli vykázané v sume 17 097 140 tis. Sk, čo predstavuje plnenie na 99,8 % oproti upravenému rozpočtu. Výdavky tejto kapitoly v rozpočtovanom objeme boli súhrnom finančných transferov obciam a vyšším územným celkom.

Finančné transfery pre obce boli určené sumou 7 570 551 tis. Sk. Rozpočtovými opatreniami boli zvýšené na sumu 8 209 802 tis. Sk, čo je viac o 639 251 tis. Sk. Skutočnosť bola vykázaná v sume 8 178 781 tis. Sk, čo predstavuje plnenie na 99,6 % oproti upravenému rozpočtu.

Finančné transfery pre vyššie územné celky boli schválené v sume 7 992 250 tis. Sk. Po vykonaných rozpočtových opatreniach boli zvýšené o 926 109 tis. Sk na sumu 8 918 359 tis. Sk. Skutočné výdavky boli vykázané v sume 8 918 359 tis. Sk, čo predstavuje plnenie na 100,0 % upraveného rozpočtu.

Okrem týchto prostriedkov sa výdavky rozpočtovali aj v iných kapitolách, a to najmä v rozpočtoch krajských úradov, ktoré zabezpečovali činnosť organizácií po prechode pôsobnosti z orgánov štátnej správy do samosprávnej pôsobnosti obcí a VÚC a v ostatných kapitolách, ktoré súviseli najmä s činnosťou bývalých štátnych fondov. V kapitole VPS sa rozpočtovala rezerva na bežné transfery územným samosprávam.

Obce z týchto prostriedkov financovali výdavky na výkon samosprávnych funkcií, náklady mestskej verejnej dopravy, výdavky na prenesený výkon pôsobnosti štátnej správy na obce a prechod pôsobnosti z orgánov štátnej správy do pôsobnosti obcí v oblasti školstva, sociálneho zabezpečenia, kultúry a na činnosť matriky a na riešenie individuálnych potrieb obcí.

Vyššie územné celky prostriedky použili na financovanie činnosti úradov VÚC a na prechod kompetencií v oblasti sociálneho zabezpečenia, školstva, dopravy a kultúry z orgánov štátnej správy do pôsobnosti VÚC.

Kontrola NKÚ SR v samosprávnych krajoch preukázala viaceré problémy v hospodárení s finančnými prostriedkami, ktoré im boli poskytnuté vo forme dotácií zo štátneho rozpočtu. Nedostatky sa vyskytli najmä v dodržiavaní ustanovení zákona o rozpočtových pravidlách, zákona o účtovníctve, zákona o verejnom obstarávaní a v evidencii hnutel'ného a nehnuteľného majetku.

Rozpočtová disciplína bola porušená pri poskytnutí preddavku, nesprávnym financovaním prác a dodávok z kapitálových výdavkov, keď neboli splnené podmienky technického zhodnotenia hmotného majetku, ako aj nesprávnym financovaním obstarania dodávok.

Nehospodárne vynaloženie finančných prostriedkov bolo zistené takmer vo všetkých samosprávnych krajoch, a to najmä pri verejnom obstarávaní, využívaní služobných motorových vozidiel a služobných telefónov.

Kontrolou dodržiavania zákona o verejnom obstarávaní bolo zistené, že takmer vo všetkých samosprávnych krajoch boli obstarávania uskutočnené metódou rokovacieho konania bez zverejnenia, pričom sa odvolávali na mimoriadnu udalosť

a časovú tieseň. V niektorých prípadoch nebolo preukázané uskutočnenie výberu uchádzača na základe informácií o predmete obstarávania získaných prieskumom trhu, ale k účasti na konaní bol vyzvaný len 1 uchádzač.

Pri vzniku samosprávnych krajov neboli podmienky pre ich umiestnenie na rovnakej úrovni. Krajské úrady síce v rámci možností zabezpečili ich umiestnenie v nimi spravovaných budovách, ale iba niektoré samosprávne kraje v nich zostali. Viaceré samosprávne kraje si postupne prenajímali priestory od neštátnych subjektov, resp. získavali budovy do vlastníctva. Výška nákladov za prenájom od neštátnych subjektov, resp. náklady súvisiace s kúpou budovy značne zatťažovali rozpočet samosprávnych krajov. U väčšiny samosprávnych krajov, ktoré majú prenajaté budovy, je potrebné v budúcom období počítať s vyššími výdavkami na obstaranie budov pre zabezpečenie ich sídiel.

Nedostatky boli zistené aj v oblasti nakladania s nadobudnutým majetkom, ktorý samosprávne kraje získali do vlastníctva v zmysle zákona o prechode pôsobností. Nedostatočná bola evidencia hnuťel'ného a nehnuteľ'ného majetku a majetok nebol zaučtovaný do účtovníctva, nedostatočne bola vykonaná aj inventarizácia tohto majetku. Tým nadväzne dochádzalo k porušovaniu zásad a postupov účtovníctva.

Problémy boli zistené aj pri realizácii úloh súvisiacich s prechodom niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na samosprávne kraje. Delimitáciu skomplikovali najmä nejasnosti v majetkovoprávných vzťahoch, v neujasnenosti výšky delimitovaných rozpočtov, ako aj v absencii legislatívnej úpravy prechodu rozostavaných stavieb, čo malo za následok odd'alo vanie podpísania delimitačných protokolov zo strany samosprávnych krajov.

Všeobecná pokladničná správa

V kapitole VPS sa na základe § 9 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách rozpočtujú výdavky štátneho rozpočtu, ktoré nesúvisia s príjmami a s výdavkami ostatných rozpočtových kapitol. Kapitola VPS sa v dôsledku rôznorodosti položiek svojou vnútornou štruktúrou odlišuje od ostatných kapitol. V zmysle rozpočtových pravidiel ju spravuje minister financií.

Výdavky kapitoly VPS boli schválené zákonom o štátnom rozpočte na rok 2003 v sume 24 103 632 tis. Sk. Rozpočtovými opatreniami boli výdavky upravené o sumu 5 379 445 tis. Sk, čo predstavuje 18 724 187 tis. Sk. Výdavky kapitoly boli vykázané v sume 15 559 270 tis. Sk, čo predstavuje plnenie na 83,1 % upraveného rozpočtu.

Prostriedky rozpočtované v kapitole VPS sa čerpali jednak priamo z tejto kapitoly, ako aj sprostredkovane. To znamená, že rozpočtovými opatreniami sa viazali v kapitole VPS a súčasne bolo povolené prekročenie rozpočtu iných kapitol. Podľa operatívnej evidencie o rozpočtových opatreniach bolo v kapitole vykonaných celkom 238 rozpočtových opatrení, ktorými bol rozpočet upravený na 18 724 187 tis. Sk. Zároveň MF SR v kapitole VPS vykonalo interné rozpočtové opatrenia, t. z. presuny v rámci kapitoly v počte 32, ktorými sa viazali rozpočtové výdavky, bolo povolené prekročenie limitu výdavkov, resp. boli vytvorené nové tituly na čerpanie prostriedkov nezahrnutých v pôvodnom rozpočte kapitoly.

Kontrolou NKÚ SR bolo zistené:

V schválenom rozpočte kapitoly VPS boli rozpočtované aj výdavky, ktoré súvisia s výdavkami ostatných rozpočtových kapitol. Tieto výdavky bolo možné

priamo rozpočtovať v ostatných vecne príslušných kapitolách s uvedením ich účelového použitia.

Na základe zákona č. 291/2002 Z.z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 386/2002 Z.z. a zákona o rozpočtových pravidlách ako aj Metodického usmernenia na postup čerpania prostriedkov štátneho rozpočtu v roku 2003 mesačné čerpanie výdavkov sa rovná jednej dvanástine ročného rozpočtu. V decembri 2003 boli porušené uvedené pravidlá tým, že skutočné čerpanie dosiahlo sumu 6 639 258 tis. Sk, čo predstavuje 27,5 % čerpania schváleného rozpočtu, resp. prekročenie limitu 1/12 na 324,3 %. MF SR zdôvodňuje vyššie percento čerpania výdavkov v poslednom mesiaci roka 2003 poskytnutím návratnej finančnej výpomoci spoločnosti Veriteľ, a. s. na oddlžovanie zdravotných poisťovní a zdravotníckych zariadení v sume 3,0 mld. Sk a poskytnutím finančných prostriedkov na úhradu záväzkov minulých období Slovenskej televízií v sume 400,0 mil. Sk. Krytie týchto výdavkov bolo zabezpečené prevodom finančných prostriedkov zo štátnych finančných aktív do príjmov a výdavkov kapitoly VPS. Ďalej toto percento ovplyvnil aj prevod nedočerpaných finančných prostriedkov z niektorých výdavkových titulov na účet cudzích prostriedkov v celkovej sume 3,1 mld. Sk.

Pri kontrole vysporiadania zúčtovacích vzťahov so štátnym rozpočtom za rok 2002 bolo zistené, že obdobne ako v predchádzajúcich rokoch, kapitoly nerešpektovali usmernenie, aby odvod za svoju kapitolu realizovali v jednej sume. Platby boli odvádzané v niekoľkých sumách, často pospájané aj s inými platbami. Sú ťažko identifikovateľné, chýbali avíza o platbe, prípadne platby boli odosielané priamo na účet MF SR. Najmä obecné úrady v mnohých prípadoch odvod vykonali až po stanovenom termíne. Tie subjekty, ktoré nevysporiadali pohľadávky vyplývajúce z finančného zúčtovania so štátnym rozpočtom porušili rozpočtovú disciplínu a sú povinné odvieť neoprávnene zadržané prostriedky do štátneho rozpočtu tak, ako to ukladá § 47 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách. Zároveň došlo i k porušeniu § 5 ods. 1 písm. g) uvedeného zákona.

Výdavky na úhradu majetkovej ujmy bánk

V štátnom rozpočte na rok 2003 boli v rámci kapitoly VPS určené prostriedky na úhradu majetkovej ujmy bankám v sume 629 300 tis. Sk a na úhradu majetkovej ujmy na dofinancovanie družstevnej bytovej výstavby (ďalej len „DBV“) v sume 2 900 tis. Sk. Prostriedky boli čerpané v sume 448 368 tis. Sk a 2 150 tis. Sk.

NKÚ SR kontrolou použitia prostriedkov na úhradu majetkovej ujmy Slovenskej sporiteľne, a. s. a na dofinancovanie DBV Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a. s. nezistil porušenie predpisov. Vzniknuté preplatky z poskytnutých preddavkov boli v zmysle uzavretých dohôd poukázané na účet finančného zúčtovania MF SR v stanovených termínoch.

Dotácia na stavebné sporenie

Na rok 2003 boli na úhradu štátnej prémie k stavebnému sporeniu určené výdavky v sume 2,670 mld. Sk. Z dôvodu krytia rozdielu rozpočtovaných finančných prostriedkov a nárokov stavebných sporiteľov na úhradu štátnej prémie bolo v roku 2003 v kapitole VPS vykonané rozpočtové opatrenie, a to povolené prekročenie limitu výdavkov o 2 191 334 Sk na sumu 2,672 mld. Sk.

Zúčtovanie finančných prostriedkov na štátnu prémie poskytnutú zo štátneho rozpočtu v roku 2003 bolo vykonané v zmysle dohôd uzavretých medzi MF SR a stavebnými sporiteľňami a v nadväznosti na vyúčtovanie nárokov predložených jednotlivými stavebnými sporiteľňami.

Štátny príspevok k hypotekárnym úverom

Na poskytnutie štátneho príspevku k hypotekárnym úverom na rok 2003 boli určené výdavky v sume 490 000 tis. Sk, ktorá bola rozpočtovým opatrením znížená o 2 191 334 Sk na sumu 487 809 tis. Sk.

MF SR poukázalo prostriedky na úhradu štátnych príspevkov na hypotekárne úvery bankám z kapitoly VPS v sume 416 021 458 Sk a z účtu cudzích prostriedkov vo výške 37 898 870 Sk. Z disponibilných zdrojov pozostávajúcich z upravenej sumy rozpočtovaných prostriedkov, mimorozpočtových prostriedkov a vratiek v roku 2003 v celkovom objeme 527 112 227 Sk predstavovalo skutočné čerpanie výdavkov 453 920 324 Sk. Z nevyčerpaného zostatku vo výške 73 191 903 Sk bola na základe schválenia výnimky z časového použitia rozpočtových prostriedkov v kapitole VPS časť finančných prostriedkov v sume 36 594 290 Sk ponechaná na použitie v roku 2004.

Hospodárenie s rozpočtovými rezervami

Na zabezpečenie rozpočtového hospodárenia, na krytie nevyhnutných a nepredvídaných výdavkov a na krytie úbytku alebo zníženia rozpočtových príjmov sa vytvárajú v štátnom rozpočte SR na rok 2003 rozpočtové rezervy, ktoré sú rozpočtované v kapitole VPS (okrem rezervy predsedu vlády).

Zákonom stanovené rozpočtové rezervy tvorila rozpočtová rezerva vlády a rozpočtová rezerva predsedu vlády.

Rezerva predsedu vlády rozpočtovaná v sume 50 000 tis. (skutočné čerpanie 48 807 tis. Sk) sa v zmysle § 15 ods. 4 zákona o rozpočtových pravidlách rozpočtuje a vykazuje od 01. 01. 1996 v rozpočtovej kapitole Úradu vlády SR.

Rezerva vlády SR bola rozpočtovaná v sume 900 000 tis. Sk, pričom uzneseniami vlády SR bolo schválené použitie prostriedkov v sume 890 661 tis. Sk. Z toho bola uvoľnená v priebehu roka v 39 položkách rozpočtovými opatreniami suma 752 241 tis. Sk a platobnými poukazmi suma 122 343 tis. Sk.

Štátne záruky

Na základe § 9 ods. 3 zákona o štátnom dlhu a štátnych zárukách, štátne záruky v príslušnom rozpočtovom roku možno prevziať len do celkovej sumy istín z úverov splatných v príslušnom rozpočtovom roku, na ktoré bola poskytnutá štátna záruka, a celkovej sumy menovitých hodnôt dlhopisov splatných v príslušnom rozpočtovom roku, na ktoré bola poskytnutá štátna záruka.

Na základe uvedeného bolo možné v roku 2003 prevziať štátne záruky maximálne v objeme 6 656,6 mil. Sk.

V roku 2003 vláda konala v súlade so svojím programovým vyhlásením, v ktorom deklarovala obmedzenie prijímania nových záruk. V zákone o štátnom rozpočte na rok 2003 nebolo ustanovenie, ktoré by umožňovalo prijímať štátne záruky nad rámec zákona o štátnom

dlhu a štátnych zárukách.

V štátnom rozpočte na rok 2003 nebola vytvorená rezerva na realizáciu štátnych záruk v zmysle § 15 zákona o rozpočtových pravidlách a zo štátneho rozpočtu neboli v roku 2003 realizované žiadne záruky.

Úhrada záväzkov z realizácie štátnych záruk sa v roku 2003 zabezpečovala prostredníctvom FNM SR v zmysle § 28 ods. 3 písm. b) bod 5 zákona č. 92/1991 Zb. z rezervy 7 mld. Sk odsúhlasenej uznesením vlády SR č. 1231, bod C.4. z 13. 11. 2002.

Ministerstvo zahraničných vecí SR

Za právne služby spojené s arbitrážnym konaním na Medzinárodnom centre pre riešenie sporov vo veci výstavby novej budovy Zastupiteľského úradu SR vo Washingtone boli čerpané finančné prostriedky v sume 5 149 787 Sk.

Predmetom sporu bola požiadavka zhotoviteľa výstavby budovy doplatiť zmluvnú cenu a úhradu za realizované zmeny a naviac práce. MZV SR požadovalo od zhotoviteľa penále za neukončenie stavby v zmluvnom termíne a náklady na odstránenie zistených nedostatkov. Výsledok v čiastočnom arbitrážnom rozhodnutí bol, že zhotoviteľ musí zaplatiť MZV SR 23 425,04 USD, ktoré však nepokryjú ani právne služby v súvislosti so sporom.

Úrad pre verejné obstarávanie

Kontrolou účtovných dokladov bolo zistené porušenie:

- § 34 ods. 2 zákona o účtovníctve nedovolenými opravami v účtovných záznamoch,
- zákona o cestovných náhradách.

Kontrola zistila nedostatočnú evidenciu majetku a jeho pohybu v organizácii. Podľa príslušných ustanovení zákona o správe majetku štátu je možné hnutel'ný majetok štátu darovať obci iba na plnenie úloh preneseného výkonu štátnej správy.

ÚVO ako správca majetku štátu uzavrel bez predchádzajúceho súhlasu zriaďovateľa Darovaciu zmluvu o prevode vlastníctva hnutel'ného majetku, čím porušil ustanovenie § 11 ods. 7 zákona o správe majetku štátu.

Slovenská akadémia vied

Kontrolou bolo zistené že jeden z ústavov SAV:

- finančné prostriedky poskytnuté Európskymi spoločenstvami v EUR vo svojom účtovníctve nevedol na účte cudzích prostriedkov, tak ako mu to ukladajú postupy účtovania,
- spravoval dlhodobý nehnuteľný majetok bez zápisu v katastri nehnuteľností a užíval ho bez platného užívacieho povolenia,
- odpisoval majetok, ktorý nebol zapísaný vo vlastníctve štátu a v jeho správe,
- v dokumentácii z inventarizácie vykonanej k 31. 12. 2003 chýbali inventárne súpisy z fyzickej inventúry budov, stavieb, pozemkov a zabudovaných strojových zariadení, umeleckých diel a krátkodobého majetku,
- riaditeľ ústavu mal, okrem pracovného pomeru založeného menovaním, aj ďalší ako vedecký pracovník, pričom poberal 2 platy. Za rok 2003 neoprávnene poberal plat v celkovej sume cca 378 000 Sk.

Oddiel 02 - Obrana

V tomto oddieli boli výdavky určené sumou 22 184,3 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa rozpočet zvýšil na 22 783,2 mil. Sk. Skutočnosť bola vykázaná v sume 21 712,5 mil. Sk.

Ministerstvo obrany SR

Pri kontrole boli zistené porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúce sa rozpočtových prostriedkov, resp. majetku štátu v 42 prípadoch v celkovej sume 498 121 855 Sk. Neoprávneným použitím, resp. zadržaním rozpočtových prostriedkov, bola porušená rozpočtová disciplína v zmysle ustanovenia § 47 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách v 8 prípadoch v celkovej sume 13 847 363 Sk.

MO SR konalo v rozpore s Výnosom MF SR č. 22 044/2002-48 zo 17. 12. 2002, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách, keď práce sa neuskutočnili v tom istom rozpočtovom roku, v ktorom boli preddavky poskytnuté v sume 7 834 527 Sk. MO SR poskytovalo preddavky, keď neboli dodržané podmienky ich poskytnutia v celkovej výške 3 187 600 Sk. Rozpočtová disciplína bola porušená aj nesprávnym financovaním rutinnej a štandardnej údržby a pri úpravách kancelárskych priestorov v celkovej sume 987 217 Sk, ďalej neoprávnenou úhradou výdavkov na prevádzkovú činnosť vlastnej príspevkovej organizácie, resp. duplicitnou úhradou DPH v celkovej sume 1 214 211 Sk.

Dodržanie kritéria maximálnej hospodárnosti a efektívnosti použitia rozpočtových prostriedkov podľa ustanovenia § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách nebolo zabezpečené v 7 prípadoch v celkovej sume 17 504 186 Sk.

Išlo najmä o čerpanie rozpočtových prostriedkov za právne služby, keď bolo súkromnej advokátskej kancelárii zadané vypracovanie výkladu zákona aj napriek existujúcemu výkladu MF SR a vlastného úradu pre právne služby. Rovnako nehospodárne konanie bolo zistené aj v prípade riešenia právneho sporu, keď s advokátskou kanceláriou bola uzatvorená mandátna zmluva v čase už prebiehajúceho odvolacieho konania, keď už nebolo možné predkladať ďalšie doklady a odvolací súd rozhodol v zmysle podaného odvolania vypracovaného zamestnancami MO SR. Celkovo bolo v prípade právnych služieb vynaložených 12 393 776 Sk.

Ďalšou príčinou nedodržania kritéria maximálnej hospodárnosti a efektívnosti použitia rozpočtových prostriedkov bol aj postup mimo ustanovení zákona o verejnom obstarávaní, kde boli zistené porušenia v 7 prípadoch v celkovej výške 7 883 415 Sk.

Kontrolou bolo zistené, že dokumentácia o verejnom obstarávaní pre nákup materiálu osobného užívania na zabezpečenie mierovej jednotky pri víťaznej firme obsahovala doklady o splnení podmienok účasti na verejnom obstarávaní, ktoré však boli do dokumentácie doložené dodatočne, nakoľko boli notárom overené až 3 mesiace po uskutočnení dodávok tovaru a úhrade faktúr a preto nemohli byť pri rokovaní s uchádzačom. Napriek uvedeným skutočnostiam nebol uchádzač vylúčený z verejného obstarávania.

Ďalej v prípade obstarávania zhotoviteľa stavby „Prístavba výťah“ boli zo strany kontrolovaného subjektu stanovené kritériá na výber najvhodnejšej ponuky podľa váhy

jednotlivých kritérií, keď najvyššia váha 45 % bola cena, lehota dodania - váha 30 % a výška zmluvnej pokuty za omeškanie odovzdania diela - váha 25 %. Pri vyhodnotení komisia postupovala v zmysle stanovených podmienok hodnotenia, avšak vyhodnotenie nevedlo k výberu optimálnej ponuky, keď ako víťazná ponuka bola vyhodnotená firma s cenou vyššou o 1 082 769 Sk a to z dôvodu nesprávne stanovených kritérií, keď nepodstatné dve kritériá ovplyvnili výsledok sÚť až tak, že podstatné váhové kritérium - cena nebola v konečnom dôsledku dominujúca.

Boli zistené aj porušenia ustanovení zákona o účtovníctve v celkovej sume 433 210 901 Sk.

MO SR prevzalo v roku 2003 materiál a špeciálnu techniku pochádzajúcu z deblokácií pre potreby Ozbrojených síl SR (ďalej len „OS SR“) vo výške 431 350 322 Sk, o ktorú nezvýšilo materiálovú evidenciu a predmet účtovania nezahrnulo do účtovnej evidencie. Súvaha za rozpočtové organizácie k 31. 12. 2003 neobsahovala hodnoverné údaje, keď napríklad deblokovaný dlh Ruskej federácie nebol evidovaný v účtovníctve a bol vykazovaný v inventarizácii ako pohľadávka v sume 431 350 322 Sk, ktorá bola deblokovaná v roku 2003. Bola zistená zámena rekonštrukcie budovy „LI“ za rutinnú štandardnú údržbu a nesúlad medzi vykazovaným majetkom k 31. 12. 2003 nezaúčtovaním všetkých skutočností zistených inventarizáciou do účtovného obdobia roku 2003.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že boli vykonané úhrady preddavkov zhotoviteľovi diela bez toho, aby boli vystavené preddavkové faktúry. Kontrola preukázala rozdielne vykazovanie stavu majetku zisteného inventarizáciou a účtovným stavom k 31. 12. 2003.

V roku 2003 bolo vykonaných 35 rozpočtových opatrení zo strany MF SR, ktoré nemali zásadný vplyv na úpravu celkových výdavkov. Skresľujúco pôsobí zahrnutie sumy 1 592 014 000 Sk ako zvýšenie výdavkovej časti rozpočtu (realizácia tovarových dodávok za rok 2002 ako riešenie zadĺženosti Ruskej federácie), ktoré však v rozpočtovom roku 2003 neboli realizované. Na základe súhlasu MF SR bola realizácia týchto tovarových dodávok presunutá do rozpočtového roku 2004, pričom bola vykázaná ako čerpanie v roku 2003.

Skresľujúco pôsobí aj vykazovanie uvedenej sumy ako zvýšenie rozpočtu na Programe rozvoja OS SR, keď po vykonaných rozpočtových opatreniach bol rozpočet programu zvýšený o 1 038 710 000 Sk na sumu 6 179 021 000 Sk. V čerpaní rozpočtu je však zahrnutá aj suma 1 592 014 000 Sk, ktorá sa v skutočnosti nerealizovala. Po odrátaní uvedenej sumy bol v skutočnosti rozpočet na rok 2003 z programu rozvoja OS SR znížený o 553 304 000 Sk. Z uvedeného vyplýva, že program nemohol byť plnený v plnom rozsahu ako bol pôvodne rozpočtovaný a rozvoj OS SR sa nerealizoval v rozsahu ako je vykázané v čerpaní rozpočtových prostriedkov.

Takéto vykazovanie čerpania reálne nezobrazovalo skutočnosť v čerpaní rozpočtových prostriedkov v danom rozpočtovom roku a zároveň pôsobí skresľujúco na vykazovanie použitého objemu finančných prostriedkov vo vzťahu k plneniu uznesenia vlády SR č. 2403/2002, ktorým sa schválilo vyčleňovať minimálne 2 % HDP pre rozpočtovú kapitolu MO SR.

MO SR prešlo v roku 2003 v celom rozsahu na programové rozpočtovanie. Podľa vyhodnotenia plnenia programov, ich cieľov a merateľných ukazovateľov vyplynulo, že jednotlivé ciele podľa jednotlivých programov boli v prevažnej miere plnené v súlade

so stanovenými zámermi. Niektoré ciele sa však nepodarilo splniť úplne, tak ako boli stanovené v zámeroch.

V oblasti poskytovania príspevku na bývanie bolo zistené, že na rok 2003 bol limit finančných prostriedkov nereálny, nakoľko sa v priebehu roka 2003 upravoval a bol znížený o 50,0 mil. Sk v dôsledku plnenia prioritných úloh vlády na zabezpečenie priemyselného parku v Trnave a 30,5 mil. Sk bolo presunutých na riešenie iného projektu na zabezpečenie znižovania zamestnancov. V uvedenom prípade je zrejmé, že na začiatku roka neboli reálne určené potreby na riešenie jednotlivých cieľov, keď v jednom prípade bol značný prebytok finančných prostriedkov, v druhom prípade vznikol ich deficit a v neposlednom rade sa ešte zabezpečovalo plnenie pre inú kapitolu štátneho rozpočtu.

Oddiel 03 - Verejný poriadok a bezpečnosť

V tomto oddieli sú zatriedené výdavky rozpočtu, ktoré boli určené sumou 23 206,8 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami bol rozpočet upravený na 23 369,0 mil. Sk. Skutočnosť bola vykázaná v sume 22 873,1 mil. Sk.

Ministerstvo vnútra SR

Kontrolou bolo zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov v celkovej sume 57 985,7 tis. Sk. Zistenia sa týkali najmä porušovania zákona o rozpočtových pravidlách a zákona o účtovníctve.

Ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách boli porušené v sume 44 353,8 tis. Sk. Z toho v 12 prípadoch bola porušená rozpočtová disciplína v celkovej sume 13 294,0 tis. Sk, a to najmä v prípadoch, keď v rozpore s ustanovením § 10 ods. 1 cit. zákona nebol dodržaný účel použitia rozpočtových prostriedkov. Náklady patriace do kategórie bežných výdavkov boli financované z limitu kapitálových výdavkov, nesprávne boli z bežných výdavkov financované kapitálové aktíva a neboli dodržané podmienky poskytovania preddavkov.

Kontrola zistila v 7 prípadoch konanie v rozpore s ustanovením § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách v celkovej sume 5 958 tis. Sk, keď rozpočtové prostriedky neboli použité na krytie nevyhnutných potrieb pri zabezpečení maximálnej hospodárnosti a efektívnosti.

Zákon o rozpočtových pravidlách v § 3 ods. 4 stanovuje že v štátnom rozpočte sa uplatňuje rozpočtová klasifikácia. Kontrola zistila, že MV SR v rozpore s cit. ustanovením zákona o rozpočtových pravidlách v 7 prípadoch v celkovej sume 25 101,8 tis. Sk neuplatnilo správnu podpoložku rozpočtovej klasifikácie.

Boli zistené prípady, keď organizácia pri obstarávaní služieb a tovaru metódou rokovacieho konania bez zverejnenia nedodržala príslušné ustanovenia zákona o verejnom obstarávaní.

Vo viacerých prípadoch bolo zistené porušenie ustanovení zákona o účtovníctve v celkovej sume 4 506,4 tis. Sk, a to najmä ustanovenia § 8 ods. 1, podľa ktorého účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo správne, úplne a preukázateľne.

Organizácia v 11 zistených prípadoch uhradila faktúry spolu v sume 4 077,2 tis. Sk bez doloženej špecifikácie vykonaných prác a dodaného materiálu. Zhotoviteľ vo faktúrach v opise účtovného prípadu sa odvolal len na uzavretú zmluvu o dielo alebo objednávku. Uvedené konanie je v rozpore s ustanovením § 8 ods. 1 a § 10 ods. 1 zákona o účtovníctve, keď účtovné doklady neobsahovali všetky stanovené náležitosti.

Bolo zistené, že organizácia v niektorých prípadoch nevenovala náležitú pozornosť dodržiavaniu ustanovení zákona o správe majetku štátu. MV SR vydalo 30. 10. 2001 rozhodnutie o prebytočnosti majetku v správe MV SR, ktorým boli pozemky o celkovej výmere 49 237 m². Po zrealizovaní ponukového konania záujemca o kúpu, ktorým bola obchodná spoločnosť, písomne potvrdil 20. 01. 2003 akceptovanie všeobecnej hodnoty pozemku v cene 542 600 Sk, ktorú považoval za reálnu. MV SR nepristúpilo v máji 2003, po ukončení ponukového konania, k uzatvoreniu zmluvy s týmto záujemcom, ale v júni 2003 uplatnilo postup podľa zákona č. 161/2003 Z.z., ktorý menil a dopĺňal s účinnosťou od 01. 06. 2003 zákon o správe majetku štátu a ktorý umožnil znížiť ponukovú cenu nehnuteľnosti o 50 %. Po opakovanom ponukovom konaní obchodná spoločnosť, ako jediný záujemca o kúpu, získala pozemky za cenu 271 300 Sk. Týmto postupom organizácia konala v rozpore s ustanovením § 3 ods. 3 zákona o správe majetku štátu, podľa ktorého správca majetku je povinný s prebytočným majetkom štátu naložiť bez zbytočného odkladu, účelne a s maximálnou hospodárnosťou.

Oddiel 04 - Ekonomická oblasť

Výdavky tohto oddielu boli určené v sume 48 729,9 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa táto suma zvýšila na 50 781,8 mil. Sk. Skutočné čerpanie výdavkov bolo vykázané v sume 49 302,6 mil. Sk, čo predstavuje 97,1 % upraveného rozpočtu.

Ministerstvo hospodárstva SR

Príkazom ministra hospodárstva SR bola nariadená riadna inventarizácia majetku a záväzkov MH SR k 31.12.2003 a k 30.10.2003 na pracoviskách MH SR mimo sídla služobného úradu v zahraničí.

V uvedenom termíne nebola inventarizácia ukončená a príkaz ministra nebol splnený. Uvedeným postupom MH SR nedodržalo povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 6 ods. 3 zákona o účtovníctve, podľa ktorého účtovná jednotka je povinná inventarizovať majetok a záväzky a rozdiel majetku a záväzkov podľa § 29 a § 30 cit. zákona.

Úrad priemyselného vlastníctva SR

Kontrolovaný subjekt postupom riešenia poisťnej udalosti porušil ustanovenie § 3 ods. 2 zákona o správe majetku štátu, podľa ktorého správca majetku štátu je oprávnený a povinný majetok štátu užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, nakladať s ním podľa tohto zákona, udržiavať ho v riadnom stave, využívať všetky právne prostriedky na jeho ochranu a dbať, aby nedošlo najmä k jeho poškodeniu, strate, zneužitiu alebo zmenšeniu.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Kontrolou dotácií (bežné a kapitálové transfery) na MP SR, Regionálnych odboroch MP SR (RO MP SR) a u vybraných príjemcov bolo zistené, že v rozpore s výnosmi MP SR boli priznané a poskytnuté dotácie v celkovej výške 109,9 mil. Sk, keď k žiadostiam o ich poskytnutie chýbali požadované doklady, napríklad účtovné závierky, preukázanie vlastných, resp. cudzích zdrojov financovania, podnikateľský zámer, faktúry dodávateľov,

zmluvy o odbyte výrobkov z ornej pôdy, nepreukázaný nájom pôdy a podobne. Takýmto nehospodárnym poskytnutím prostriedkov zo štátneho rozpočtu došlo k porušeniu príslušných ustanovení zákona o rozpočtových pravidlách a zákona o poľnohospodárstve.

Niektoré kapitálové výdavky uhradené z čerpacieho investičného účtu a z účtu dofinancovania programov boli zaúčtované na majetkové účty, ale doklady o zaradení majetku do užívania sa pri dokladoch nenachádzali. Zaúčtovaním faktúrovaných výdavkov do majetku MP SR minimálne vo výške 17 092 753 Sk z čerpacieho investičného účtu a 45 498 857 Sk z účtu dofinancovania programov a nedoložením dokladu o zaradení majetku do používania a nepreukázaním schopnosti majetok samostatne prevádzkovať porušilo MP SR ustanovenie § 8 ods. 4 zákona o účtovníctve, podľa ktorého účtovníctvo účtovnej jednotky je preukázateľné, ak všetky účtovné záznamy sú preukázateľné a účtovná jednotka vykonala inventarizáciu.

V roku 2003 vyplatilo MP SR za preklady Agentúre s.r.o. sumu 877 138 Sk a ďalšej firme s.r.o. sumu 860 794 Sk. V uvedených prípadoch sa neuskutočnilo verejné obstarávanie, čím MP SR porušilo ustanovenie § 3 ods. 1 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní.

V roku 2003 sa opakovala situácia z predchádzajúcich rokov, keď mzdové prostriedky boli čerpané, ale stav zamestnancov nebol naplnený. Na úrade ministerstva boli mzdové výdavky čerpané na 100 %, pričom počet zamestnancov bol oproti upravenému limitu nižší o 43 osôb, čo bolo zdôvodnené obsadzovaním štátnozamestnaneckých miest formou výberových konaní prostredníctvom Úradu pre štátnu službu.

MP SR uhradilo komerčnej právničke za vypracovanie návrhu zákona o nájme poľnohospodárskej pôdy na základe zmluvy o dielo a protokolu o odovzdaní a prevzatí prác 250 000 Sk, čo je v rozpore s ustanovením § 56e ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní.

Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky vyplatil odmeny na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru minimálne vo výške 223 800 Sk bez výkazu vykonaných prác a podpisu zodpovednej osoby, ktorá prácu za VÚVV prevzala a potvrdila jej vykonanie podľa dohody. Tým porušil ustanovenie § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách, podľa ktorého rozpočtová a príspevková organizácia sú povinné pri používaní prostriedkov štátneho rozpočtu zachovávať maximálnu hospodárnosť a efektívnosť ich použitia. Rozpočtová a príspevková organizácia môže používať peňažné prostriedky, s ktorými disponuje len na účely, na ktoré sú určené a na krytie opatrení nevyhnutných na zabezpečenie nerušeného chodu organizácie.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Kontrolou príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu kapitoly za rok 2003 NKÚ SR zistil nasledovné nedostatky:

- v oblasti poskytovania štátnej podpory kontrola zistila, že použitie prostriedkov štátnej pomoci bolo v 5 prípadoch realizované v rozpore s uzatvorenými zmluvami, čo predstavuje porušenie ustanovenia § 18 ods. 3 zákona č. 231/1999 Z.z. a porušenie rozpočtovej disciplíny v zmysle § 47 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách,

- v oblasti zúčtovania zahraničných pracovných ciest došlo k porušeniu ustanovenia § 36 ods. 3 zákona o cestovných náhradách,

- splnenie opatrenia „presunúť kompetencie pri ukladaní a vymáhaní odvodov a penále zo Štátneho fondu rozvoja bývania na MVRR SR“ bolo formálne, písomným presunom kompetencií na riaditeľa ŠFRB.

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

MDPT SR pri uzatváraní zmlúv na spracovanie návrhu dizajnu, tlač a dodanie diaľničných nálepiek pre rok 2004 a úhrady zvýšenej ceny postupovalo v rozpore s § 52 ods. 1 písm. d) zákona o verejnom obstarávaní, pretože uzavrelo zmluvu, v ktorej bola zmenená cena oproti pôvodnej zmluve uzatvorenej na opakované plnenie. Súčasne boli porušené ustanovenia § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách tým, že na základe zmeny zmluvnej ceny bola hrazená tlač a dodanie diaľničných nálepiek pre rok 2004, čím boli nehospodárne vynaložené prostriedky štátneho rozpočtu v sume 1 407 750 Sk.

Ďalej bolo zistené, že MDPT SR uzatvorilo zmluvu na dodávku výpočtovej techniky a na jej základe uhradilo faktúry v celkovej sume 1 151 400 Sk, ktoré neboli doložené dokladmi, čím konalo v rozpore s ustanovením § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách, podľa ktorého rozpočtová organizácia je povinná pri používaní prostriedkov zo štátneho rozpočtu zachovávať maximálnu hospodárnosť a efektívnosť ich použitia. Rozpočtové prostriedky boli zároveň čerpané bez toho, aby bola uplatnená niektorá z foriem verejného obstarávania, čím MDPT SR konalo v rozpore s ustanovením § 2 zákona o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov, podľa ktorého obstarávateľ je povinný pri uzatváraní zmlúv používať metódy a postupy verejného obstarávania.

Predvstupové fondy

Slovenská republika čerpá predvstupovú pomoc z fondov EÚ prostredníctvom programov PHARE, ISPA a SAPARD. Finančný manažment predvstupových prostriedkov zabezpečuje Národný fond v zmysle uznesenia vlády SR č. 856/1998 o Memorande o zriadení Národného fondu, uznesenia vlády SR č. 34/2001 o Memorande o porozumení o využití Národného fondu pre program ISPA a Viacročnej finančnej dohody pre program SAPARD podpísanej medzi vládou SR a EK dňa 26. 03. 2001.

Príjmy z predvstupových fondov, získaných z Európskej komisie nevstupujú do príjmov ani výdavkov štátneho rozpočtu, ale sú smerované priamo ku konečným prijímateľom zo súkromného a verejného sektora. Obdobný princíp sa vzťahuje aj na vnútorné politiky ES. Prevody finančných prostriedkov ES uskutočňuje EK na účty MF SR s dispozičným právom Národného fondu (ďalej len „NF“) pre jednotlivé finančné memorandá v EUR. Finančné prostriedky ES sa z účtov pre NF prevádzajú v EUR na účty MF SR s dispozičným právom implementačných agentúr pre jednotlivé projekty v EUR v súlade s finančným memorandom a finančnou dohodou.

Prevod finančných prostriedkov ES z účtov pre Národný fond na účty pre implementačné agentúry sa uskutočňuje v súlade s platnými medzinárodnými zmluvami a predpismi (PHARE a ISPA - s finančným memorandom, finančnou dohodou, SAPARD - Viacročnou finančnou dohodou a ročnými finančnými dohodami). Finančné prostriedky ES môže implementačná agentúra previesť kontraktorovi/konečnému prijímateľovi až po preukázaní, že kontraktor/konečný prijímateľ dodržal všetky podmienky stanovené v príslušných zmluvách a predpisoch.

Program PHARE

Na tento program sa z prostriedkov EÚ v roku 2003 získalo 44 888,4 tis. EUR. Z prijatých prostriedkov PHARE a zapojením zostatkov z minulého roka sa na financovanie programov použilo 45 490,5 tis. EUR. Z prostriedkov EÚ prijatých do fondu PHARE sa nepoužilo 8 106,7 tis. EUR, ktoré boli v roku 2003 Európskej únii vrátené. Na druhej strane nepoužité prostriedky od implementačných agentúr spolu s úrokmi navýšili zdroje fondu PHARE sumou 1,4 mil. EUR.

Na spolufinancovanie projektov PHARE sa v kapitole VPS rozpočtovalo 2 353,1 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami bola suma znížená na 1 557,9 mil. Sk. Z vynaložených prostriedkov 1 497,9 mil. Sk sa suma 1 467,5 mil. Sk previedla na základe výnimky ministra financií na osobitný účet ako rezerva určená na financovanie projektov v roku 2004.

Ďalším zdrojom financovania projektov PHARE boli prostriedky osobitného účtu, ktoré sa vytvorili z prevodov prostriedkov štátneho rozpočtu v minulých rokoch (2001 a 2002) a použili sa v úhrnnej sume 389,2 mil. Sk v rozpočtovom roku 2003 hlavne na spolufinancovanie projektov EÚ vrátane programu podpory malého a stredného podnikania.

Program ISPA

V rámci programu ISPA boli v roku 2003 prijaté prostriedky z predvstupových fondov EÚ v sume 29,9 mil. EUR s určením najmä na financovanie projektov podľa finančných memoránd zabezpečujúcich ochranu životného prostredia. Konkrétne sa použili na financovanie modernizácie železnice Bratislava - Trnava, Rača - Šenkvice, na výstavbu diaľnice D-61, na čistenie odpadových vôd a ďalšie projekty v úhrnnej sume 22,1 mil. EUR.

V roku 2003 sa na financovanie projektov ISPA použili prostriedky štátneho rozpočtu v úhrnnej sume 175,7 mil. Sk uložené na osobitnom účte pochádzajúce z minulých rokov (najmä z roku 2002).

NKÚ SR vykonal v roku 2003 kontrolu, účelom ktorej bolo preveriť správnosť financovania projektu ISPA v oblasti životného prostredia - Čistiareň odpadových vôd Trenčín a súlad s medzinárodnými zmluvami, relevantnými pravidlami a predpismi Európskych spoločenstiev, všeobecne záväznými právnymi predpismi SR a kontraktárnymi záväzkami. Kontrola poukázala na problémové miesta využívania predvstupovej finančnej pomoci na úrovni implementačnej agentúry v oblasti zmluvných vzťahov, správnosti financovania projektu a vedenia účtovnej evidencie nadobudnutého nehnuteľného majetku.

Program SAPARD

EÚ prostredníctvom predvstupového fondu SAPARD poskytla SR na financovanie Programu podpory poľnohospodárstva a rozvoja vidieka 4,8 mil. EUR. Spolu so zostatkom z predchádzajúceho roka tvorili zdroje Programu SAPARD 8,9 mil. EUR. Z nich sa na určené zámary použilo 8,7 mil. EUR. Na financovanie projektov Programu SAPARD sa použili prostriedky štátneho rozpočtu z minulých rokov (2001 a 2002) uložené na osobitnom účte, z ktorého sa poukázali NF v úhrnnej sume 487,8 mil. Sk.

Celkový finančný záväzok Spoločenstva z Ročných finančných dohôd 2000 - 2003 na financovanie všetkých opatrení programu SAPARD č. 1 - 9 predstavuje sumu 76 780 387 EUR (3 253 878 831 Sk). Celkový objem disponibilných zdrojov na financovanie

projektov vrátane národného spolufinancovania za roky 2000 - 2003 predstavuje 102 327 243 EUR (4 336 572 891 Sk).

Nakoľko do 31. 12. 2003 boli realizované len platby v rámci opatrení č. 1, 2, 4a, 5 a 7, z celkového objemu disponibilných finančných prostriedkov vrátane spolufinancovania (verejných zdroje) pripadla na uvedené opatrenia suma 81 962 138 EUR (3 481 720 952 Sk). Suma verejných zdrojov určených pre opatrenia č. 3, 4b, 6, 8 a 9 predstavuje 20 365 105 EUR (854 851 939 Sk). Z uvedených disponibilných zdrojov (verejných zdrojov) bolo do konca roka 2003 realizovaných 174 platieb (154 projektov) v sume 11 634 082 EUR (481 203 240 Sk). Od začiatku realizácie programu SAPARD do 31. 12. 2003 bolo využitých 14,65 % schválených finančných prostriedkov určených na opatrenia 1, 2, 4a, 5, 7.

NKÚ SR bol v zmysle Viacročnej finančnej dohody vymenovaný splnomocnencom pre NF SR za Certifikačný orgán pre program SAPARD v Slovenskej republike. NKÚ SR ako Certifikačný orgán vykonal certifikačnú kontrolu riadenia, systému kontroly a použitia finančných prostriedkov v rámci programu SAPARD za rok 2003. Kontrola bola vykonaná v Agentúre SAPARD vrátane všetkých regionálnych pracovísk, na NF a u 11 prijímateľov pomoci priamo na mieste.

Kontrolou boli zistené viaceré nedostatky a slabé miesta, ktoré sa týkali rôznych preverovaných oblastí a boli dôsledkom nedodržania súladu s ustanoveniami Viacročnej finančnej dohody, národnej legislatívy, ďalšími platnými pravidlami a písomnými postupmi Agentúry SAPARD a NF. Zo sumarizácie všetkých zistení z protokolu NKÚ SR ako Certifikačného orgánu vyplýva, že bolo identifikovaných celkom 132 nedostatkov. Zistenia sa týkali najmä:

- dodržiavania účelovosti použitia finančných prostriedkov ES ako aj štátneho rozpočtu, oblasti výberového konania na služby, dodávky a práce (verejného obstarávania) a dodržiavania ustanovení Viacročnej finančnej dohody,*
- dodržiavania písomných postupov a manuálov agentúry SAPARD a NF a ich súladu s postupmi, uplatňovanými v praxi, dodržiavania zmluvných vzťahov medzi Agentúrou SAPARD a prijímateľmi pomoci, zákona o účtovníctve, zákona o cenách a zákona o verejnom obstarávaní.*

Ďalej boli zistené niektoré formálne nedostatky v dodržiavaní písomných postupov Agentúry SAPARD a NF, akými sú napríklad prehľadnosť evidencie, kompletnosť zložiek pri vykonávaní vlastnej dokladovej kontroly, dodržiavanie náležitej terminológie. Ďalej boli ako menej významné kvalifikované niektoré formálne nedostatky v oblasti verejného obstarávania a účtovníctva.

Správa štátnych hmotných rezerv SR

Výsledky kontroly hospodárenia s finančnými prostriedkami za rok 2003 v kapitole SŠHR SR ukázali, že boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy v 43 prípadoch spolu v sume 617 192 574 Sk.

V 18 prípadoch boli porušené ustanovenia zákona NR SR č. 82/1991 Z.z. o štátnych hmotných rezervách v znení neskorších predpisov. Uvedené porušenia sa tiež týkali nehospodárneho vynakladania rozpočtových prostriedkov.

Išlo o uzatváranie nevýhodných zmlúv pri predaji, resp. obmenách niektorých komodít štátnych hmotných rezerv. Kontrolovaný subjekt tým, že stanovil cenu nižšiu ako mu umožňovali podmienky, za ktorých uzatváral zmluvu, porušil

príslušné ustanovenia cit. zákona a súčasne konal v rozpore s § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách. Kontrolovaný subjekt pri realizácii obmien niektorých komodít mal postupovať v súlade s rozhodnutím vlády SR, v ktorom boli stanovené limity a orientačne stavy jednotlivých komodít. Bol zistený prípad, keď pri dôslednom plánovaní obmien komodít a to najmä ich nákupu, nemusel realizovať súbežnú obmenu. Mohol realizovať len odpredaj, čím mohol ušetriť na kúpe predmetnej komodity 17 600 000 Sk.

V 11 prípadoch došlo k porušeniu ustanovení zákona o verejnom obstarávaní.

V 4 prípadoch boli porušené ustanovenia Občianskeho zákonníka. Napríklad podpísanie zmluvy neoprávnenou osobou zo strany zmluvného partnera SŠHR SR bolo porušením ustanovenia § 20 ods. 1 a § 43 Občianskeho zákonníka.

Oddiel 05 - Ochrana životného prostredia

Výdavky na ochranu životného prostredia boli určené v sume 3 138,9 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa suma zvýšila na 3 372,9 mil. Sk. Skutočné výdavky boli vykázané v sume 3 376,1 mil. Sk (100,1 % upraveného rozpočtu).

Ministerstvo životného prostredia SR

V rámci kontroly boli zistené prípady nehospodárneho nakladania s finančnými prostriedkami, najmä pri uhrádzaní poradenských, konzultačných a právnych služieb, kde uhrádzané činnosti mali podľa organizačného poriadku zabezpečovať odborné sekcie ministerstva.

Upravený rozpočet výdavkov na mzdy, platy a osobné vyrovnania pre MŽP SR bol čerpaný na 99,6 %. Pritom bolo vykázané neplnenie počtu zamestnancov v rámci rezortu voči upravenému rozpočtu o 173 zamestnancov, z toho v úrade ministerstva o 79 zamestnancov.

Oddiel 07 - Zdravotníctvo

V odvetví zdravotníctva sa financujú výdavky na zdravotnú starostlivosť poskytovanú jednotlivcom (pacientom) a výdavky na zdravotnú starostlivosť poskytovanú na kolektívnej báze. Rozpočet tohto odvetvia sa určil sumou 22 832,6 mil. Sk, ktorá sa rozpočtovými opatreniami zvýšila o viac ako 3,0 mld. Sk na sumu 25 892,0 mil. Sk. Skutočné výdavky boli vykázané v sume 25 499,6 mil. Sk.

Ministerstvo zdravotníctva SR

V návrhu záverečného účtu kapitoly MZ SR bolo uvedené i „zúčtovanie návratnej finančnej výpomoci prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MZ SR za rok 2003“.

Na základe zmlúv o návratnej finančnej výpomoci uzatvorených medzi MF SR a spoločnosťou Veritel, a. s. boli spoločnosti poskytnuté bezúročné pôžičky v celkovej sume 5,2 mld. Sk. Pôžičky v sume 2,2 mld. Sk, s návratnosťou do 31. 12. 2004 a v sume 3,0 mld. Sk, s návratnosťou do 31. 12. 2005, boli poskytnuté z kapitoly VPS.

Cez kapitolu MZ SR boli v roku 2003 na Veritel, a. s. prevedené prostriedky vo výške 3 435 mil. Sk. Prostriedky boli poskytnuté z FNM SR z výnosov privatizácie.

V súlade s uznesením vlády SR č. 262/2003 boli peniaze vložené do základného imania spoločnosti.

Oddiel 08 - Rekreaícia a kultúra

Na rekreáciu, kultúru a náboženstvo sa poskytujú prostriedky štátneho rozpočtu jednotlivcom i na kolektívnej báze. Rozpočet prostriedkov bol na tieto účely určený v sume 6 646,2 mil. Sk. V priebehu roka sa rozpočtovými opatreniami zvýšil na sumu 7 079,7 mil. Sk. Skutočné výdavky boli vykázané v sume 7 065,8 mil. Sk.

Ministerstvo kultúry SR

V dôsledku dlhej doby výstavby novostavby SND musel investor v priebehu realizácie diela pristúpiť k zmenám, následkom čoho bolo potrebné vymeniť zariadenia a materiály v hodnote 20 mil. Sk. Tieto technicky a morálne zastarané zariadenia uhradené z prostriedkov štátneho rozpočtu nemôže investor ponúknuť na odpredaj, pretože sú vo vlastníctve dodávateľa.

Oddiel 09 - Vzdelávanie

V odvetví vzdelávania sú zahrnuté služby jednotlivým žiakom a študentom a služby poskytované na kolektívnej báze vrátane všetkých typov škôl a školských zariadení. Výdavky boli určené v sume 44 007,3 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa zvýšili na sumu 46 219,1 mil. Sk. Skutočnosť bola vykázaná v sume 46 305,2 mil. Sk.

Ministerstvo školstva SR

K 31. 12. 2003 vykazovali priamoriadené organizácie MŠ SR zadlženosť v sume 14 338 tis. Sk. Ide o prevádzkové náklady, ktoré boli fakturované v roku 2003 a mali byť uhradené v 1. štvrtroku 2004.

Kontrolou bolo zistené, že pri uzatváraní zmlúv na poskytnutie finančných prostriedkov v projekte „Zlepšenie podmienok na sebarealizáciu Rómov vo vzdelávacom systéme SK002“ si MŠ SR nesplnilo tieto povinnosti:

- nezabezpečilo, aby boli prostriedky obciam a mestám poskytnuté na samostatný účet, z ktorého by bolo zrejmé aj to aké sú výnosy z vedenia týchto prostriedkov,*
- neupozornilo ani jednu obec alebo mesto na povinnosť odvieť do štátneho rozpočtu výnosy z poskytnutých prostriedkov,*
- nezpracovalo do zmluvy upozornenie pre obce a mestá, že podľa pokynov vlády SR pre hospodárenie s prostriedkami PHARE je nutné dodržať podmienky pre hospodársku súťaž, čiže zabezpečovanie rekonštrukčných prác možno len dodávateľským spôsobom.*

Z titulu nedodržania podmienok a účelu určených v zmluvách musia obce z poskytnutej sumy 6 320 tis. Sk vrátiť 1 931 tis. Sk.

Oddiel 10 - Sociálne zabezpečenie

Na sociálne zabezpečenie sa výdavky verejnej správy určili v sume 49 507,8 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa upravili na sumu 49 304,2 mil. Sk. Skutočnosť výdavkov bola vykázaná v sume 48 862,4 mil. Sk.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Výdavky tejto kapitoly boli určené v sume 26 570 153 tis. Sk. Rozpočtovými opatreniami boli upravené na sumu 21 588 482 tis. Sk. Skutočnosť bola vykázaná v sume 20 602 638 tis. Sk.

MF SR povolilo v roku 2003 pre kapitolu MPSVR SR výnimky z časového použitia rozpočtových prostriedkov v 6 prípadoch spolu v sume 233 139 338 Sk.

Priemerný plat na ústrednom orgáne bol 16 349 Sk (o 1 503 Sk viac ako v roku 2002). Výšku priemerného platu ovplyvnilo použitie úspor za neobsadené pracovné miesta. Tento stav pretrváva u kontrolovaného subjektu už niekoľko rokov.

V kontrolovanom období bolo na MPSVR SR uzatvorených 116 dohôd o vykonaní práce, 24 dohôd o pracovnej činnosti a 13 dohôd o brigádnickej práci študentov. Celkom to predstavuje oproti predchádzajúcemu roku zvýšenie o 27 dohôd. Tento vysoký počet uzatvorených dohôd, ktorý bol vysvetlený nedostatkom odborných pracovníkov, je v protiklade s dlhodobou nenaplneným stavom zamestnancov. Kontrolou boli zistené prípady, keď dohodnuté práce neboli vymedzené výsledkom a boli uzatvárané pravidelne a nie výnimočne, ako to umožňuje Zákonník práce. Uvedený postup bol v rozpore s ustanovením § 223 ods. 1 Zákonníka práce.

Kontrolou dokladov bolo zistené, že MPSVR SR vyslalo na zahraničné pracovné cesty (Mexiko, Bolívia, Chile, Chorvátsko) študenta, ktorý nemal potrebné vzdelanie ani odbornú prax. Skúsenosti nadobudnuté štúdiom dôchodkových systémov iných krajín neboli v prospech MPSVR SR ďalej využité. Uvedeným konaním došlo k nehospodárnemu nakladaniu s rozpočtovými prostriedkami, čím bolo porušené ustanovenie § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách.

V roku 2003 kontrolovaný subjekt nevykonal komplexnú inventarizáciu majetku, okrem inventarizácie skladového hospodárstva a inventarizácie peňažných prostriedkov. Posledná inventarizácia majetku organizácie bola vykonaná v roku 2002. Inventarizácia skladových zásob bola vykonaná u kancelárskych potrieb, čistiacich potrieb a tonerov v termínoch 31. 05. 2003 a 28. 11. 2003. Kontrolovanému subjektu v zápisoch z týchto inventarizácií chýbajú podpisy osôb zodpovedných za vykonanie inventarizácie a na priložených inventúrnych súpisoch (obratová súpiska zásob) chýbajú podpisy osôb hmotne zodpovedných za príslušný druh majetku. K 31. 12. 2003 bola vykonaná inventarizácia skladových zásob v zariadení závodného stravovania a to v sklade čistiacich prostriedkov, ochranných pomôcok a v sklade riadu. V zázname o inventarizácii chýbajú podpisy inventarizačnej komisie, nie je porovnaný skutočný stav zásob s účtovným stavom a nie je uvedený prípadný inventarizačný prebytok alebo rozdiel. Uvedeným konaním kontrolovaný subjekt porušil ustanovenie § 29 ods. 1 a súčasne ustanovenia § 30 ods. 2 písm. e) a ods. 3 písm. d) zákona o účtovníctve.

5 Financovanie schodku štátneho rozpočtu

V zmysle § 1 zákona o štátnom rozpočte na rok 2003 boli celkové príjmy rozpočtované sumou 235 400 000 000 Sk a celkové výdavky určené sumou 291 437 250 000 Sk. Schodok štátneho rozpočtu bol určený sumou 56 037 250 000 Sk. Nesúlad medzi príjmami a výdavkami v priebehu roka 2003 v zmysle § 8 ods. 5 cit. zákona

bolo možné kryť prostriedkami získanými z predaja štátnych cenných papierov a z prijatých úverov.

Pri skutočných dosiahnutých príjmoch 233 071,1 mil. Sk a čerpaných výdavkoch 289 044,2 mil. Sk sa rozpočtové hospodárenie, ako vyplýva zo ŠZÚ SR za rok 2003, skončilo schodkom 55 973,1 mil. Sk. Rozpočtovými opatreniami sa výdavky štátneho rozpočtu zvýšili o 5 595,0 mil. Sk. Zákon o štátnom rozpočte bol dodržaný, keď výdavky boli o 1,5 % vyššie v porovnaní so zákonom danou možnosťou ich zvýšenia 5 % bez zvýšenia schodku štátneho rozpočtu. Na krytie priebežného schodku štátneho rozpočtu boli použité úvery prijaté v roku 2003 vo výške 4 141 308 060 Sk a prechodne prostriedky z výnosu štátnych pokladničných poukázok emitovaných v roku 2003 vo výške 52 248 524 009 Sk.

Jednou zo základných úloh MF SR v procese realizácie štátneho rozpočtu bolo zabezpečenie jeho likvidity. MF SR v zmysle platnej legislatívy zodpovedalo za koncepčnú stránku riadenia likvidity a za jej realizáciu. NKÚ SR analyzoval postup pri zabezpečovaní likvidity štátneho rozpočtu a postup MF SR pri tvorbe zdrojov financovania schodku štátneho rozpočtu.

Prehľad o vývoji schodku štátneho rozpočtu a tvorbe finančných zdrojov jeho krytia k ultimu jednotlivých mesiacov roka 2003 podľa údajov z účtovníctva MF SR je uvedený v nasledovnej tabuľke:

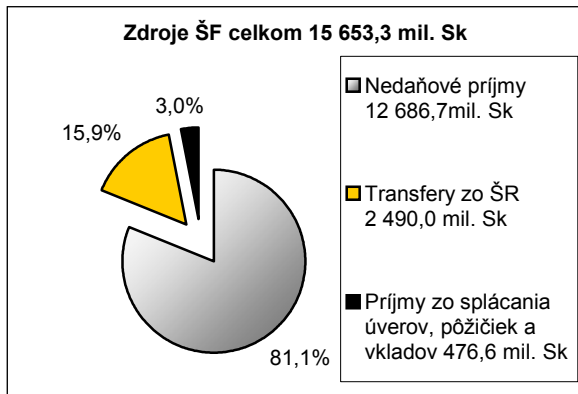
	(v mld. Sk)											
Ukazovateľ	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Schodok štátneho rozpočtu	1,7	13,0	17,8	23,8	30,6	27,6	31,2	33,1	37,7	40,4	42,8	56,0
ŠPP na krytie schodku	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	16,7	28,1	39,4	48,3	52,3
Úvery na krytie schodku	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,6	0,6	0,6	3,8	4,1

Zdroj: MF SR

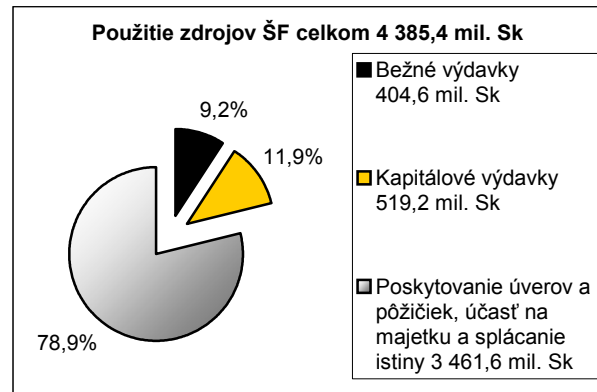
NKÚ SR konštatuje, že údaje o financovaní schodku štátneho rozpočtu v ŠZÚ SR za rok 2003 nadväzujú na údaje vykázané v účtovníctve MF SR k 31. 12. 2003. Dlhové krytie deficitného hospodárenia štátneho rozpočtu je legislatívne upravené v ustanovení § 8 ods. 5 zákona o štátnom rozpočte na rok 2003 a oprávnenie na vydávanie emisií štátnych pokladničných poukázok do výšky schodku určeného zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rok vyplýva z ustanovenia § 49a písm. a) zákona o rozpočtových pravidlách. Na dočasné krytie schodku štátneho rozpočtu boli, ako vyplýva z údajov účtovníctva MF SR k 31. 12. 2003, získané finančné prostriedky v sume 56,4 mld. Sk. Výška a štruktúra zdrojov krytia zodpovedá uvedenému legislatívnemu rámcu.

6 Štátne fondy

ŠZÚ SR za rok 2003 v súlade s ustanovením § 50 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách obsahuje aj záverečné účty štátnych fondov (ďalej len „ŠF“), a to Štátneho fondu likvidácie jadroveenergetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi (ďalej len „ŠFLJEZ“) a Štátneho fondu rozvoja bývania (ďalej len „ŠFRB“). Rozpočtové hospodárenie ŠF v roku 2003 dokumentujú nasledovné grafy:

Zdroj: ŠZÚ SR

Zdroj: ŠZÚ SR

ŠF v roku 2003 vytvorili zdroje vo výške 15 653,3 mil. Sk, z toho zostatok prostriedkov z predchádzajúceho roka v rámci nedaňových príjmov predstavoval 8 879,7 mil. Sk a skutočné príjmy bežného roka dosiahli 6 773,6 mil. Sk. ŠF v roku 2003 neprijali žiadne úvery.

Výdavky ŠF v roku 2003 dosiahli výšku 4 385,4 mil. Sk, z toho na plnenie svojich úloh ŠF čerpali 4 355,2 mil. Sk a na vlastnú správu 30,2 mil. Sk. Zostatok prostriedkov ŠF k 31. 12. 2003 dosiahol 11 267,9 mil. Sk, pričom rozpočtové hospodárenie pri vylúčení zostatku prostriedkov ŠF preveđených z roka 2002 vo výške 8 879,7 mil. Sk a splatenia istiny z domáceho bankového úveru ŠFRB vo výške 560,0 mil. Sk skončilo celkovým prebytkom 2 948,2 mil. Sk.

Štátny fond likvidácie jadrovoenergetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi

ŠFLJEZ disponoval v roku 2003 celkovými zdrojmi 11 693,2 mil. Sk, z toho 8 552,8 mil. Sk tvoril zostatok prostriedkov z predchádzajúceho roka a 3 140,4 mil. Sk boli príjmy bežného roka z príspevku prevádzkovateľa jadrovoenergetických zariadení v sume 2 616,4 mil. Sk a z úrokov z vkladov v NBS v sume 524,0 mil. Sk. Transfer zo štátneho rozpočtu na likvidáciu jadrovej elektrárne A-1 Jaslovské Bohunice nebol pre ŠFLJEZ vládou SR schválený.

Výdavky ŠFLJEZ v roku 2003 dosiahli 776,8 mil. Sk, z toho na akcie súvisiace s likvidáciou jadrovoenergetických zariadení a priorit schvaľovaných Radou ŠFLJEZ sa čerpalo 772,1 mil. Sk a na vlastnú správu 4,7 mil. Sk.

Zostatok prostriedkov ŠFLJEZ k 31. 12. 2003, ktorý súvisí so sústreďovaním finančných prostriedkov na vyradovanie jadrovoenergetických zariadení a na nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi, predstavoval sumu 10 916,4 mil. Sk. Rozpočtové hospodárenie bežného roka skončilo prebytkom 2 363,7 mil. Sk.

Z predložených dokladov bolo zistené, že napriek vládou SR neschválenému transferu zo ŠR pre ŠFLJEZ na likvidáciu havarovanej jadrovej elektrárne A-1 Jaslovské Bohunice, sa v roku 2003 okrem iného čerpali prostriedky aj na likvidáciu tejto jadrovej elektrárne, ktorá sa v minulosti na tvorbe zdrojov ŠFLJEZ nepodieľala.

Štátny fond rozvoja bývania

ŠFRB disponoval v roku 2003 celkovými zdrojmi 3 960,1 mil. Sk, z toho 326,9 mil. Sk tvoril zostatok prostriedkov z predchádzajúceho roka a 3 633,2 mil. Sk boli príjmy bežného roka z transferu zo štátneho rozpočtu v sume 2 490,0 mil. Sk, úroky z domácich úverov, pôžičiek a vkladov 628,9 mil. Sk, zo splácania úverov a pôžičiek 476,6 mil. Sk a z ostatných nedaňových príjmov 37,7 mil. Sk.

Výdavky ŠFRB v roku 2003 dosiahli 3 608,7 mil. Sk, z toho na poskytovanie úverov a pôžičiek v rámci realizácie pomoci štátu pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu 2 901,6 mil. Sk, splácanie istiny v predchádzajúcom roku prijatého úveru 560,0 mil. Sk a na ostatné výdavky 147,1 mil. Sk

Zostatok prostriedkov ŠFRB k 31. 12. 2003 predstavoval 351,5 mil. Sk a rozpočtové hospodárenie bežného roka skončilo prebytkom 584,5 mil. Sk.

Z predložených dokladov bolo zistené, že ŠFRB realizuje platby cez financujúce banky. Tieto banky v súlade so zmluvou oznamujú ŠFRB dlžníkov, ktorí riadne a včas nesplácajú splátky poskytnutých úverov. K 31. 12. 2003 bolo v evidencii ŠFRB 725 neplatičov s celkovou dlžnou čiastkou 27,4 mil. Sk.

ŠFRB postupuje voči dlžníkom individuálne, v súlade s Občianskym súdnym poriadkom a súvisiacimi všeobecne záväznými právnymi predpismi, ale nie v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách, ktorého ustanovenia sa vzťahujú na hospodárenie so všetkými prostriedkami ŠFRB. V zmysle ustanovenia § 47 ods. 5 písm. a) cit. zákona subjektom, ktorý ukladá a vymáha odvod a penále za neoprávnené použitie alebo zadržanie prostriedkov rozpočtu ŠFRB je MVRR SR a nie ŠFRB.

NKÚ SR na nedodržiavanie zákona o rozpočtových pravidlách zo strany ŠFRB a MVRR SR pri uplatňovaní sankcií za porušenie rozpočtovej disciplíny subjektami, ktorým boli poskytnuté prostriedky z rozpočtu ŠFRB, upozornil už vo svojom stanovisku k ŠZÚ SR za rok 2002. Následne listami predsedu NKÚ SR z 22. 09. 2003 boli riaditeľ ŠFRB a minister výstavby a regionálneho rozvoja SR vyzvaní k prijatiu opatrení na odstránenie zisteného nedostatku do 30. 11. 2003 a do 31. 01. 2004 k podaniu správy o splnení resp. plnení opatrení. ŠFRB a MVRR SR sa nestotožnilo zo zistením NKÚ SR a listami z 28. 11. 2003 požiadali ministra financií SR o stanovisko k predmetnej problematike. Minister financií SR listom z 03. 12. 2004 potvrdil zistenie NKÚ SR. Minister výstavby a regionálneho rozvoja SR zistený nedostatok riešil dňa 19. 01. 2004 splnomocnením ŠFRB na vymáhanie sankcií za porušenie zmlúv o poskytnutí podpory vo forme úverov a nenávratných príspevkov, ktoré boli uzatvorené podľa zákona č. 607/2003 o ŠFRB v znení neskorších predpisov. Minister výstavby a regionálneho rozvoja SR však nie je zákonom o rozpočtových pravidlách splnomocnený na prenesenie povinností ústredného orgánu štátnej správy na právnickú osobu v jeho správe.

7 Štátne aktíva a štátne pasíva

V zmysle § 50 ods. 8 písm. c) zákona o rozpočtových pravidlách ŠZÚ SR obsahuje bilanciu štátnych aktív a pasív SR. Základné tendencie vývoja štátnych aktív a pasív (ďalej len „ŠA a ŠP“) v roku 2003 sú zhodnotené v samostatnom materiáli Výsledky rozpočtového hospodárenia ostatných zložiek verejného rozpočtu, ktorý je súčasťou ŠZÚ SR.

NKÚ SR nehodnotí vývoj ŠA a ŠP SR v porovnaní s rokom 2002 z dôvodu rozdielnej údajovej základne pri zostavovaní bilancie ŠA a ŠP za rok 2003 a 2002. Dôvodom nehodnotenia zmeny stavu majetku a záväzkov štátu vykázaných v bilancii sú metodické zmeny v účtovníctve a výkazníctve.

NKÚ SR vo svojich predchádzajúcich stanoviskách k ŠZÚ SR za roky 2000, 2001 i 2002 odporučil NR SR požadovať od vlády SR, aby jednu z príloh ŠZÚ SR tvorila presná špecifikácia majetkových účastí štátu v správe správcov všetkých rozpočtových kapitol. Na nápravu zisteného stavu MF SR v roku 2003 prijalo opatrenie a vydalo Smernicu na vypracovanie návrhov záverečných účtov rozpočtových kapitol a štátnych fondov za rok 2003, v zmysle ktorej rozpočtové kapitoly boli povinné v Správe o hospodárení za rok 2003 uviesť prehľad o všetkých majetkových účasťach štátu v tuzemských a aj v zahraničných spoločnostiach, ktoré sa prostredníctvom príslušnej kapitoly zabezpečujú. Účinnosť prijatého opatrenia sa prejavila v tom, že v ŠZÚ SR za rok 2003 je stav majetkových účastí štátu hodnotený nielen za MF SR, ale aj za ostatné kapitoly (MDPT SR, MH SR, MZV SR a Úrad vlády SR). NKÚ SR na základe uvedeného konštatuje, že takto prezentovaná kvantifikácia majetkových účastí štátu sprehľadňuje stavy majetku vykázané v bilancii v časti ŠA. Súčasne tiež prispieva k sprehľadneniu procesov nakladania s majetkom štátu.

Štátne finančné aktíva

Prostriedky na účtoch v NBS

V ŠZÚ SR vykázaný stav prostriedkov na bankových účtoch ŠFA vedených v NBS k 31.12.2003 v celkovej sume 84 620,9 mil. Sk poklesol oproti stavu k 01.01.2003 o sumu 2 128,4 mil. Sk.

NKÚ SR správnosť konečných stavov k 31.12. 2003 overil u nasledovných bankových účtov:

a) účty štátnych finančných aktív

Účelové prostriedky na konverziu zbrojnej výroby, odvod NBS, ŠFA získané predajom akcií ČSOB, a.s., Finančné náhrady z mimosúdnych rehabilitácií, Finančné náhrady-zákon o pozemkových úpravách, Účelové prostriedky z FNM SR na splácanie štátneho dlhu, Vkladový účet ŠFA, Termínovaný účet-dôchodková reforma,

b) vybrané mimorozpočtové prostriedky MF SR

Účet cudzích prostriedkov v kapitole Štátny dlh, Účet cudzích prostriedkov v kapitole VPS, Účet prevádzkovateľov lotérií a iných podobných hier,

c) účty vládnych úverov a emisií

Účet splátok vládnych úverov zo zahraničia-civil, Účet splátok vládnych pohľadávok a záväzkov prevzatých od ČSOB v nekonvertibilných menách, Účet splátok vládnych pohľadávok a záväzkov prevzatých od ČSOB v konvertibilných menách, Účet emisií a splátok štátnych dlhopisov, Štátne dlhopisy na krytie schodku štátneho rozpočtu, Úvery prijaté na krytie schodku štátneho rozpočtu, Účet štátnych pokladničných operácií, Bilančný účet roku 2002, Bilančný účet roku 2003.

NKÚ SR porovnaním konečných stavov vykázaných k 31.12.2002 v účtovníctve MF SR so stavmi uvedenými vo výpisoch z bankových účtov NBS nezistil nezrovnalosti.

Majetková účasť štátu v medzinárodných finančných inštitúciách

Celkový stav majetkovej účasti štátu v medzinárodných finančných inštitúciách bol v ŠZÚ SR vykázaný k 31.12.2003 v sume 3 065,9 mil. Sk, čo v porovnaní so stavom vyčísleným k 01.01.2003, predstavuje pokles o sumu 416,8 mil. Sk. V roku 2003 sa zvýšil podiel vkladu štátu v Európskej banke pre obnovu a rozvoj o sumu 49,2 mil. Sk a v inštitúciách Svetovej banky o sumu 35,5 mil. Sk. Naproti tomu zníženie stavu tejto časti ŠFA ovplyvnila valorizácia akcií v sume 258,6 mil. Sk a debetné kurzové rozdiely v sume 242,9 mil. Sk.

NKÚ SR správnosť stavov vkladov štátu v medzinárodných inštitúciách vykázaných v ŠZÚ SR k 31.12.2003 overil ich porovnaním so stavmi vykazanými v účtovníctve MF SR a stavmi zistenými inventarizáciou k 31.12.2003. Z predložených účtovných dokladov bolo kontrolou zistené, že ešte do 31.12.2003 bolo v 3 prípadoch vykonané opravné účtovanie nesprávne vykázaných stavov vkladu SR (MIGA, IDA, IBRD). Z dôvodu správnosti vykazovania stavov majetkovej účasti štátu v medzinárodných finančných inštitúciách v účtovníctve MF SR sú ostatné nezrovnalosti technického rázu zistené v tejto oblasti priebežne vysporiadované.

Pohľadávky z návratných finančných výpomocí

Stav pohľadávok z návratných finančných výpomocí vykázaný k 31.12.2003 v sume 33 198,8 mil. Sk tvorili pohľadávky z:

- návratných finančných výpomocí poskytnutím finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu čs. federácie a štátneho rozpočtu SR v sume 7 793,0 mil. Sk,
- návratných finančných výpomocí zo zrealizovaných záruk za bankové úvery najmä podnikateľských subjektov v sume 15 492,8 mil. Sk,
- návratnej finančnej výpomoci v sume 9 913,0 mil. Sk zo zrealizovanej osobitnej záruky vlády za splatenie redistribučného úveru na financovanie trvale sa obracajúcich zásob poskytnutého Konsolidačnej banke, š.p.ú. a prevzatého Slovenskou konsolidačnou, a. s.

Oproti stavu vykazanému k 01.01.2003 v sume 43 459,6 mil. Sk sa stav pohľadávok znížil o 10 260,8 mil. Sk. Zníženie bolo ovplyvnené najmä poskytnutím novej návratnej finančnej výpomoci zo zrealizovanej osobitnej záruky vlády SR pre Slovenskú konsolidačnú, a. s. v sume 2 374,3 mil. Sk a následným vložením pohľadávok MF SR v sume 10 610,0 mil. Sk ako vklad štátu do majetku tejto spoločnosti, ako aj metodickou zmenou, na základe ktorej sa úroky a penále zo zrealizovaných záruk a z návratných finančných výpomocí, vyčíslených vo výške 3 948,1 mil. Sk, sledujú a osobitne vykazujú v časti Ostatné pohľadávky štátu.

NKÚ SR pri overení správnosti stavov pohľadávok z návratných finančných výpomocí zistil, že MF SR v účtovníctve k 31.12.2003 vykazuje pohľadávku voči mestu Košice vo výške 500,0 mil. Sk a voči ŽSR vo výške 975 mil. Sk.

Kontrolou bolo zistené, že MF SR uzatvorilo s uvedenými subjektami zmluvy o návratnom poskytnutí prostriedkov zo ŠFA:

- dňa 01. 08. 2001 so ŽSR vo výške 1,3 mld. Sk na základe uznesenia vlády SR č. 667/2001. Doba splatnosti bola dohodnutá na 4 roky a výška úroku 5 %. Dodatkom č. 1 k zmluve bola splátka istiny za rok 2003 vo výške 325,0 mil. Sk odsunutá do roku 2004;
- dňa 11. 06. 2002 s mestom Košice vo výške 580 mil. Sk na základe uznesenia vlády SR č. 93/2002, pričom v nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 325/2002 suma 80,0 mil. Sk sa považuje za nenávratnú finančnú kompenzáciu. Doba splatnosti istiny vo výške 500 mil. Sk

bola dohodnutá na 15 rokov s tým, že prvá splátka istiny bude realizovaná v roku 2004. Výška úroku bola dohodnutá 5 %.

Z obsahu predložených zmlúv vyplýva, že ŽSR a mestu Košice bola poskytnutá pôžička zo ŠFA v zmysle § 49 b ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách. V zmysle cit. ustanovenia vláda SR môže zo ŠFA poskytnúť finančné prostriedky vo forme pôžičky domácim, resp. zahraničným subjektom, ako tomu bolo napríklad aj v prípade poskytnutia pôžičky ČSOB, a. s. Z uvedeného vyplýva, že na označenie finančného vzťahu, ktorý vznikol voči ŽSR a mestu Košice v súvislosti s poskytnutím finančných prostriedkov zo ŠFA, bola použitá nesprávna formulácia - návratná finančná výpomoc. Termín návratná finančná výpomoc sa používa na označenie pohľadávok evidovaných voči subjektom, ktorým boli poskytnuté finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu v zmysle príslušných ustanovení zákona o rozpočtových pravidlách.

NKÚ SR v tejto súvislosti upozorňuje, že súčasný spôsob evidovania a vykazovania pohľadávok štátu voči ŽSR a mestu Košice v stave pohľadávok z návratných finančných výpomocí nie je správny, a to najmä z dôvodu, že splátky pohľadávok z návratných finančných výpomocí sú príjmom štátneho rozpočtu a splátky úverov a pôžičiek sú príjmom ŠFA. NKÚ SR na základe uvedeného stavu, z dôvodu jednoznačnej identifikovateľnosti pohľadávok, odporúča uplatniť dôslednejší prístup už pri ich definovaní a označovaní podľa zdroja poskytnutia finančných prostriedkov, a to buď ako návratné finančné výpomoci, ak ide o prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu alebo ako pôžičky, resp. úvery, ak ide o použitie prostriedkov zo ŠFA. Týmto postupom by sa zabezpečila vyššia transparentnosť v evidencii a vo vykazovaní stavu majetku štátu v oblasti pohľadávok nielen v účtovníctve, ale aj v ŠZÚ SR.

Štátne finančné pasíva

Pri overení správnosti stavov ŠFP v správe MF SR uvedených v ŠZÚ SR za rok 2003 bolo zistené, že na základe Rozhodnutia ministra financií SR č. 14/2003 zo dňa 12.09.2003 bola vykonaná dokladová inventarizácia majetku a záväzkov v kapitolách VPS, Štátny dlh SR a Súhrnný finančný vzťah k obciam a VÚC za rok 2003. Výsledky dokladovej inventarizácie záväzkov SR v správe MF SR v porovnaní so stavmi vykázanými v účtovníctve kapitoly Štátny dlh SR k 31. 12. 2003 nevykazujú rozdiely.

NKÚ SR nezistil nezrovnalosti pri prepočte stavov záväzkov vyjadrených v cudzej mene na slovenské koruny podľa kurzu vyhláseného NBS dňa 31. 12. 2003. Na základe kontrolou zisteného stavu konštatuje správnosť stavov ŠFA a ŠFP vykázaných v ŠZÚ SR za rok 2003.

8 Schodok verejnej správy a stav verejného dlhu v roku 2003

Návrh ŠZÚ SR za rok 2003 obsahuje aj podrobné zhodnotenie výsledkov rozpočtového hospodárenia všetkých zložiek verejnej správy v metodike európskeho systému národných účtov ESA95.

Výsledok rozpočtového hospodárenia verejnej správy ako celku, reprezentovanom v metodike ESA95, bol rozpočtovaný ako schodok v sume 57,5 mld. Sk. Dosiahnuté výsledky

rozpočtového hospodárenia všetkých zložiek verejnej správy boli však oproti rozpočtovaným predpokladom pozitívnejšie.

Hospodárenie s verejnými financiami v roku 2003 vyčíslené v metodike ESA95 skončilo schodkom 41,5 mld. Sk, čo tvorí podiel 3,5 % na predbežnej výške HDP. Najvýraznejší podiel na dosiahnutých výsledkoch má schodok štátneho rozpočtu a FNM SR. Výšku schodku priaznivo ovplyvnili vykázané prebytky hospodárenia v zdravotných poisťovniach, štátnych fondoch a a. s. Veriteľ.

Dlh verejnej správy k 31. 12. 2003, vyčíslený ako nesplatená konsolidovaná menovitá hodnota dlhopisov a zmeniek, prijatých bankových úverov a návratných finančných výpomocí a prevzatého dlhu z rizikových štátnych záruk poskytnutých za bankové úvery, dosiahol výšku 512 144 mil. Sk, čo predstavuje podiel 42,8 % na HDP. Na jeho výške sa najvýznamnejšie podieľajú štátny dlh v sume 429 052 mil. Sk, prevzatý dlh zo štátnych záruk v sume 63 mld. Sk, vykázaný dlh Slovenskej konsolidačnej, a. s. v sume 15 721 mil. Sk a dlh obcí v sume 14,3 mld. Sk.

NKÚ SR pozitívne hodnotí podrobnú kvantifikáciu výpočtu dosiahnutého schodku z národnej metodiky na vyčíslenie v metodike ESA95, ktorá je v ŠZÚ SR detailne prezentovaná za každú zložku subjektov verejnej správy a ktorá podstatne prispieva k transparentnosti prezentovaných výsledkov hospodárenia s verejnými financiami a dlhu verejnej správy za rok 2003. Táto prezentácia výsledkov hospodárenia s verejnými financiami zároveň umožňuje hodnotiť vývoj verejných financií na porovnateľnej báze ako v ostatných členských krajinách EÚ a tiež hodnotiť plnenie kritérií, ktoré sú predpokladom k možnosti zavedenia Eura v SR.

Z á v e r

NKÚ SR na základe výsledkov kontroly hospodárenia a správnosti zostavenia záverečných účtov kapitol a Návrhu ŠZÚ SR za rok 2003, konštatuje, že:

- Návrh ŠZÚ SR za rok 2003 obsahuje všetky náležitosti v zmysle ustanovení § 50 ods. 8 zákona o rozpočtových pravidlách,

- v hospodárení štátneho rozpočtu sa v roku 2003 dosiahli:

<i>príjmy</i>	<i>233 071,1 mil. Sk</i>
<i>výdavky</i>	<i>289 044,2 mil. Sk</i>
<i>schodok</i>	<i>55 973,1 mil. Sk</i>

- zo štátnych finančných aktív a splátok zahraničných úverov boli v roku 2003 uhradené záväzky štátneho dlhu v celkovej sume 4,8 mld. Sk,

- štátny dlh k 31. 12. 2003 sa oproti roku 2002 zvýšil o 52,8 mld. Sk a je vykázaný v sume 441 213 854 719 Sk,

- hospodárenie verejného rozpočtu za rok 2003 vyčíslené v metodike ESA95 dosiahlo schodok v sume 41,5 mld. Sk, čo tvorí podiel 3,5 % na predbežnej výške HDP.

Príjmy štátneho rozpočtu v roku 2003 boli nižšie v porovnaní so schváleným i upraveným rozpočtom. Na nižšom plnení príjmov sa prejavili predovšetkým rozpočtové riziká na strane daňových príjmov najmä v dôsledku poklesu výberu DPH. NKÚ SR na riziká plnenia daňových príjmov poukázal v stanovisku k Návrhu štátneho rozpočtu na rok 2003. Výpadok na strane daňových príjmov vo vzťahu k schodku štátneho

rozpočtu bol v roku 2003 kompenzovaný najmä prekročením plnenia transferov zo štátnych finančných aktív a čiastočne zvýšením sadzieb spotrebných daní niektorých produktov a výrobkov od augusta 2003.

NKÚ SR poukazuje na opakované porušovanie zákonov a predpisov upravujúcich postupy pri hospodárení s rozpočtovými prostriedkami, najmä zákona o rozpočtových pravidlách, zákona o účtovníctve, zákona o cestovných náhradách a zákona o verejnom obstarávaní.

NKÚ SR konštatuje, že pri obstarávaní tovarov a služieb organizácie využívajú v prevažnej miere najmenej transparentnú metódu verejného obstarávania - rokovacie konanie bez zverejnenia, pri ktorom je najväčší priestor pre existenciu negatívnych javov ako je klientelizmus a korupcia. Takýto postup legislatíva umožňuje a neodstránila ho ani novela zákona o verejnom obstarávaní.

Za porušenie zákona o rozpočtových pravidlách sa udeľuje sankcia viazania rozpočtových prostriedkov kapitoly. Táto sankcia sa ukazuje málo účinná, pretože nie je sankciou osobnou. Navyiac, ku koncu roka dochádza k odpusteniu, resp. k uvoľneniu viazania rozpočtových prostriedkov, pretože kapitolám chýbajú prostriedky na plnenie úloh vyplývajúcich z platných zákonov. V tejto súvislosti NKÚ SR odporúča prehodnotenie doposiaľ uplatňovanej praxe a zavedenie účinnejších nástrojov na zabezpečenie hospodárneho vynakladania prostriedkov štátneho rozpočtu a účinnejších sankcií za porušovanie pravidiel rozpočtového hospodárenia.

NKÚ SR konštatuje, že pri dôslednom dodržiavaní rozpočtovej a finančnej disciplíny, najmä z pohľadu hospodárnosti a efektívnosti vynakladania prostriedkov, by mohli byť potreby vo výdavkovej časti štátneho rozpočtu plnšie uspokojované.

NKÚ SR poukazuje tiež na potrebu dôslednejšieho prístupu k vedeniu účtovníctva s cieľom zabezpečenia plnohodnotných informácií pre potreby riadenia a kontrolu procesov v účtovných jednotkách, ako aj vytvárania riadnych podmienok pre ochranu majetku štátu.

NKÚ SR opätovne odporúča legislatívne upraviť zavedenie povinnosti vydávať povolenia daňovej úľavy formou rozhodnutia príslušného orgánu s cieľom zvýšiť transparentnosť tohoto procesu.

NKÚ SR v nadväznosti na výsledky kontrol financovania projektov v rámci predvstupových fondov EÚ poukazuje na potrebu rýchlejšieho zosúladenia všeobecne záväzných právnych predpisov s predpismi EÚ.

NKÚ SR odporúča NR SR využiť toto stanovisko v procese schvaľovania ŠZÚ SR za rok 2003, ako aj pri príprave a prerokovaní návrhu štátneho rozpočtu na rok 2005 a v ďalšom legislatívnom procese.

Bratislava jún 2004